

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av miljöskyddslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att bestämmelserna om fastighetsvis behandling av hushållsavlloppsvatten i glesbygden görs skäligare och förtydligas till vissa delar. Ändringarna föreslås gälla bestämmelserna om system för behandling av avloppsvatten som baserar sig på de krav som gällde före 2004 vid tidpunkten för byggandet eller på ett bygglov som beviljats före 2004.

Enligt förslaget ska iakttagandet av reningskraven på basnivå bero på hurudant det område är där fastigheten finns samt å andra sidan också på vilka åtgärder som vidtas på fastigheten. Det föreslås att bestämmelser om reningskravet på basnivå och om belastningstal för glesbebyggelse ska finnas i lagen i stället för som nu i en förordning.

I propositionen föreslås att de fastighetsvisa systemen för behandling av avloppsvatten på områden som är belägna på ett område på högst 100 meters avstånd från ett vattendrag eller havet eller på ett för vattenförsörjning använt eller lämpligt grundvattenområde ska ändras så att de uppfyller reningskraven på basnivå senast den 31 oktober 2019. Kommunens behöriga myndighet ska liksom hittills få bevilja undantag från den skyldigheten, men kriterierna ska vara lindrigare än hittills. För tydlighetens skull föreslås det att bestämmelserna om undantag tas in i en särskild paragraf. I propositionen föreslås det att reningskraven på basnivå på andra områden än dem som nämns ovan ska iaktas då vissa reparations- och ändringsarbeten utförs på fastigheten. Om på fastigheten utförs antingen ändrings- eller reparationsarbeten som gäller hushållsvattensystemet eller som kan jämföras med uppförande av en byggnad, ska man se till att systemet uppfyller reningskraven på basnivå. Tidpunkten då reningskraven på basnivå ska uppfyllas bestäms i sådana fall fastighetsvis.

Kommunen ska fortfarande få meddela sådana strängare krav än reningskraven på basnivå som är påkallade av de lokala miljöförhållandena. Sådana krav i de kommunala miljöskyddsbestämmelserna ska liksom hittills följas om reningskravet på basnivå enligt lagen ska uppfyllas.

Vidare föreslås en ny paragraf om beskrivning av hushållsavlloppsvattensystem och bruks- och underhållsanvisningar samt om en plan för avloppsvattensystem. Det föreslås också nya bemyndiganden att utfärda förordning.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
Miljöskyddslagen.....	4
Fastighetsvisa system för behandling av avloppsvatten	7
Avfallslagen.....	9
Lagen om vattentjänster.....	9
Vattenlagen.....	10
Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen	10
Hälsoskyddslagstiftningen.....	12
Markanvändnings- och bygglagstiftningen.....	12
Hushållsavdrag och reparationsunderstöd	15
Uppgifter om antalet byggnader och invånare.....	15
2.2 Europeiska unionens lagstiftning och handlingsprogrammet för skydd av Östersjön	16
Europeiska unionens lagstiftning.....	16
Handlingsprogrammet för skydd av Östersjön.....	17
2.3 Bedömning av nuläget	18
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	20
3.1 Målsättning	20
3.2 Alternativ	20
3.3 De viktigaste förslagen.....	21
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	23
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	23
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	26
4.3 Konsekvenser för miljön.....	27
4.4 Samhälleliga konsekvenser.....	29
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	30
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial.....	30
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	30
DETALJMOTIVERING	34
1 LAGFÖRSLAG	34
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	42
3 IKRAFTTRÄDANDE	42
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	43
LAGFÖRSLAG	47
Lag om ändring av miljöskyddslagen.....	47
BILAGA	51
PARALLELLTEXTER	51
Lag om ändring av miljöskyddslagen.....	51

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I glesbygden tillämpas miljöskyddslagen (527/2014) och statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför avloppsnätet (209/2011, nedan *förordningen om avloppsvatten i glesbygden*) på fastighetsvisa system för hushållsavloppsvatten. Förordningen om avloppsvatten i glesbygden har ersatt statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför vattenverkens avloppsnät (542/2003, nedan *den första förordningen om avloppsvatten i glesbygden*).

I nuläget bestäms reningskraven för hushållsavloppsvatten i glesbygden enligt förordningen om avloppsvatten i glesbygden eller enligt kommunala miljöskyddsföreskrifter. På verksamhet som enligt miljöskyddslagen förutsätter miljötillstånd tillämpas föreskrifterna i beslutet.

Utgångspunkten är att kravnivån för rening av hushållsavloppsvatten i områden utanför avloppsnätet är basnivån enligt 3 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden (*reningskrav på basnivå*). Reningskraven på basnivå tillämpas då nya byggnader uppförs.

Enligt en övergångsbestämmelse i förordningen om avloppsvatten i glesbygden ska de funktionsdugliga avloppsvattensystem som fanns på en fastighet den 1 januari 2004 inom en bestämd tid fås att uppfylla reningskraven på basnivå. I bestämmelserna beaktas inte fastighetens läge och de innefattar alltså ingen regional indelning i fråga om miljöskyddet. Fastigheternas avloppsvattensystem ska fås att uppfylla reningskraven på basnivå senast den 15 mars 2018. Tidsfristen förlängdes våren 2015 i statsrådets förordning om ändring av förordningen om avloppsvatten i glesbygden (343/2015).

Reningskraven i kommunala miljöskyddsföreskrifter enligt 202 § i miljöskyddslagen får vara strängare än basnivån enligt 3 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden. Kommunerna har beslutat om sådana strängare krav med beaktande av lokala förhållanden, och de varierar alltså mellan kommunerna. Om skyldigheterna enligt lagen och förordningen ska uppfyllas, ska också de kommunala miljöskyddsföreskrifterna tillämpas. I förordningen om avloppsvatten i glesbygden finns en vägledande bestämmelse som styr föreskrifternas innehåll (4 §).

Erfarenheter från tillämpningen av förordningen om avloppsvatten i glesbygden har visat att bestämmelserna till vissa delar bör göras klarare och skäligare. Frågan uppmärksammas också i regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering, i vilket ingår en skrivning om behovet att ändra bestämmelserna om avloppsvatten i glesbygden för fastigheter som byggts före 2004. Enligt regeringsprogrammet ska 16 kap. i miljöskyddslagen ändras så att det blir tydligt och ändamålsenligt i fråga om behandlingen av avloppsvatten i glesbygden. I miljö-känsliga områden, t.ex. stränder och grundvattenområden, ska kommunernas miljöskydds- och bygg- föreskrifter iakttas även i fortsättningen. I övriga områden slopas den kalenderbundna tidsfristen för ombyggnader för behandling av avfallsvatten i fråga om bostadsfastigheter som byggts före 2004. I fråga om dem kontrolleras tillräckligheten i de fastighetsvisa avfallsvattensystemen i samband med grundliga renoveringar som kräver bygglov.

RP 128/2016 rd

Genom förslaget om ändring av miljöskyddslagen genomförs skrivningen på lagnivå. Förslaget baserar sig på rapporten från "Arbetsgruppen för avloppsvatten i glesbygden 2015", vars rapport blev färdig i slutet av 2015.

En viktig förändring är att tidpunkten då reningskraven på basnivå ska uppfyllas bestäms på två sätt. Tidpunkten då skyldigheten ska uppfyllas baserar sig antingen på tidsfristen enligt lagen eller på att vissa reparations- och ändringsarbeten utförs på fastigheten. De föreslagna bestämmelserna ska tillämpas på system för behandling av avloppsvatten som baserar sig på de krav som gällde före 2004 vid tidpunkten för byggandet eller på ett bygglov som beviljats före 2004 (*gammalt system för behandling av avloppsvatten*). Vidare föreslås det att bestämmelser om reningskravet på basnivå och om belastningstal för glesbebyggelse ska ingå i lagen i stället för som nu i en förordning enligt vad som förutsätts i grundlagen.

Gamla fastighetsvisa system för behandling av avloppsvatten som är beläget i ett område på högst 100 meters avstånd från ett vattendrag enligt vattenlagen (528/2011) eller på ett för vattenförsörjning använt eller lämpligt grundvattenområde ska uppdateras så att de uppfyller reningskraven på basnivå inom den utsatta tiden. Om kommunen utfärdat miljöskyddsföreskrifter som ska tillämpas på ett gammalt system för behandling av avloppsvatten ska de tillämpas i samma sammanhang.

På områden som inte är nära vattendrag eller utgör grundvattenområde ska reningskraven på grundnivå tillämpas på det sätt som beskrivs ovan i samband med tillståndspliktiga reparations- och ändringsarbeten. Om det på sådana områden utfärdats kommunala miljöskyddsföreskrifter som tillämpas på ett gammalt system för behandling av avloppsvatten, ska de föreskrifterna följas samtidigt som man vidtar nödvändiga åtgärder för att uppfylla kraven på lagnivå. I fråga om kommunala föreskrifter bör man lägga märke till att de inte kan innehålla andra tidsfrister för genomförandet än lagen.

Förutsättningarna för att bevilja undantag föreslås lindras. Man ska kunna ansöka om undantag för fastigheter som ligger nära ett vattendrag eller havet eller på ett grundvattenområde.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Miljöskyddslagen

Allmänna skyldigheter och förbud

I 2 kap. i miljöskyddslagen föreskrivs om allmänna skyldigheter, principer och förbud. Verksamhetsutövaren ska känna till verksamhetens konsekvenser för miljön, verksamhetens risker för miljön och hanteringen av dem samt möjligheterna att minska verksamhetens negativa miljöpåverkan (6 §). Den skyldigheten är allmän och gäller alla vars verksamhet kan ha konsekvenser för miljön, såsom dem som äger eller besitter fastigheter i glesbygden. I 7 § i miljöskyddslagen föreskrivs om en allmän skyldighet att förebygga och begränsa förorening av miljön. Enligt 20 § i miljöskyddslagen är en allmän princip vid verksamhet som medför risk för förorening av miljön att försiktighets- och aktsamhetsprincipen samt principen om bästa praxis från miljösynpunkt ska följas. I miljöskyddslagen föreskrivs också om sanering av förorenad mark och grundvatten (14 kap.).

Med tanke på avloppsvatten i glesbygden är förbudet mot förorening av grundvatten (17 §) av stor betydelse. Enligt den får ämnen, energi eller mikroorganismer får inte deponeras på, släp-

RP 128/2016 rd

pas ut på eller ledas till ett sådant ställe eller behandlas på ett sådant sätt att en kvalitetsförändring i grundvattnet bl.a. på ett viktigt eller annat för vattenförsörjningen lämpligt grundvattenområde kan orsaka risk eller olägenhet för hälsan eller miljön eller grundvattnets kvalitet på något annat sätt väsentligt kan försämrans. Skyddet omfattar också grundvattnet på någon annans fastighet om en kvalitetsförändring kan orsaka risk eller olägenhet för hälsan eller miljön eller göra grundvattnet obrukbart för något ändamål som det skulle kunna användas för. Förbudet mot förorening skyddar alltså också en grannes brunn. Förbudet mot förorening av grundvatten gäller också åtgärder som genom påverkan på grundvattnets kvalitet annars kan kränka ett allmänt eller någon annans enskilda intresse. Enligt bestämmelsen är det också förbjudet att orsaka risk för förorening av grundvatten.

Förbudet mot förorening av mark i miljöskyddslagen (16 §) tillämpas också på avloppsvatten i glesbygden. Enligt det får på eller i marken inte lämnas eller släppas ut avfall eller andra ämnen eller organismer eller mikroorganismer som försämrar markkvaliteten på så sätt att det kan medföra risk eller olägenhet för hälsan eller miljön, avsevärd minskning av trivseln eller annan därmed jämförbar kränkning av allmänt eller enskilt intresse. Förbudets syfte är att skydda grundvattnet mot kvalitetsförsämringar på grund av föroreningar genom marken.

Bestämmelserna om avloppsvatten i glesbygden i miljöskyddslagen och förordningen om avloppsvatten i glesbygden

I 16 kap. i miljöskyddslagen föreskrivs om behandling och avledande av avloppsvatten i områden utanför avloppsnätet. Bestämmelserna är teknologineutrala. Bestämmelserna i kapitlet tillämpas i regel på behandling av allt sådant avloppsvatten som inte leds till ett vattentjänstverks avloppsnät och vars behandling inte kräver tillstånd enligt miljöskyddslagen. I 238 § finns övergångsbestämmelser som gäller byggandet av avloppssystem.

Dessutom gäller den förordning om avloppsvatten i glesbygden (209/2011) som utfärdats med stöd av den tidigare miljöskyddslagen (86/2000) och som innehåller närmare bestämmelser.

Kravet på behandling av hushållsavloppsvatten tillämpas vid nybyggnation och därmed jämförbara reparationer eller ändringar. För behandling av hushållsavloppsvatten ska fastigheten ha ett för ändamålet lämpligt system för behandling av avloppsvatten. Bedömningen gäller fastighetens avloppsvattensystem som helhet.

Reningskraven på basnivå för avloppsvatten regleras i 156 § 2 mom. i miljöskyddslagen. Kravens innehåll preciseras i 3 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden, enligt vilken hushållsavloppsvatten ska renas så att belastningen på miljön minskar i fråga om organisk materia med minst 80 %, totalfosfor med minst 70 % och totalkväve med minst 30 % jämfört med den belastning av obehandlat avloppsvatten som anges med hjälp av belastningstalet för glesbebyggelse. Det är väsentligt att förebygga belastning av fastighetens närmiljö på grund av avloppsvatten, t.ex. genom att brunnsvatten eller badstränder förorenas eller genom lukt.

I förordningen om avloppsvatten i glesbygden föreskrivs om en övergångstid för funktionsdugliga avloppsvattensystem som varit i bruk den 1 januari 2004 (10 § 1 mom.). Ursprungligen skulle avloppsvattensystemen fås att uppfylla reningskraven i förordningen om avloppsvatten i glesbygden senast den 15 mars 2016. Våren 2015 förlängdes tidsfristen med två år genom statsrådets förordning om ändring av förordningen om avloppsvatten i glesbygden (343/2015). Enligt den ändrade 10 § 1 mom. är den nya tidsfristen den 15 mars 2018.

RP 128/2016 rd

Enligt förordningen om avloppsvatten i glesbygden tillämpas dock inte övergångstiden enligt 10 § 1 mom. om det på fastigheten utförs sådana reparationer eller ändringar som kan jämföras med uppförandet av en byggnad eller om en större än ringa utvidgning av en byggnad genomförs på fastigheten eller om avloppsvattensystemet förändras väsentligt så, att det förutsätter bygglov eller åtgärdstillstånd eller anmälan om byggande enligt markanvändnings- och bygglagen (10 § 2 mom.).

Den viktigaste bestämmelsen som ger flexibilitet för ägare och innehavare till fastigheter som omfattas av övergångsbestämmelsen i förordningen om avloppsvatten i glesbygden finns i 157 § i miljöskyddslagen. Där bestäms om undantag från kravet att behandla hushållsavloppsvatten i 156 § och om vad som ska beaktas vid beslut om undantag. Den grundläggande utgångspunkten i den undantagsbestämmelsen är huruvida de åtgärder som krävs är oskäliga för fastighetsinnehavaren då också belastningens miljökonsekvenser beaktas. Tillämpningen av 157 § i miljöskyddslagen utgår från en bedömning i det enskilda fallet av fastighetsinnehavarens situation utifrån belastningen från obehandlat avloppsvatten å ena sidan och en bedömning av eventuell oskälighet för fastighetsinnehavaren å andra sidan.

Enligt 157 § 1 mom. i miljöskyddslagen kan undantag beviljas för viss tid om belastningen på miljön med hänsyn till användningen av fastigheten kan anses vara liten jämfört med belastningen från obehandlat hushållsavloppsvatten. Dessutom ska de åtgärder som krävs bedömas som en helhet vara oskäliga för fastighetsinnehavaren på grund av de höga kostnaderna eller de tekniska kraven. Bägge villkoren ska uppfyllas, vilket framgår av ordalydelsen i 1 mom. En liten mängd avloppsvatten innebär i allmänhet att antalet personer som bor på fastigheten eller användningen av den i övrigt inte avsevärt avviker från genomsnittet i glesbygden. I praktiken krävs att antalet personer som bor på fastigheter inte avsevärt överstiger genomsnittet på tre personer eller att fastighetens nyttjandegrad av något annat skäl är mindre än genomsnittet. I 157 § i miljöskyddslagen bestäms också vilka grunder som hänger samman med fastighetsinnehavaren som ska beaktas vid bedömningen.

Dessutom bestäms det i 238 § 2 mom. att undantagsbestämmelsen i 157 § ska tillämpas på funktionsdugliga avloppssystem som varit i bruk den 1 maj 2005. 157 § i miljöskyddslagen tillämpas också på avloppsvattensystem som godkänts i bygglov före det datumet.

Tidsfristen för att uppfylla skyldigheterna enligt 156 § i miljöskyddslagen har inte ännu löpt ut då regeringens proposition skrivs och för närvarande finns inga exakta uppgifter om hur undantagsbestämmelserna tillämpats med stöd av 157 §.

I 238 § 1 mom. i miljöskyddslagen bestäms om befrielse av engångsnatur på grund av ålder. Reningskraven på basnivå tillämpas inte på funktionsdugliga avloppssystem som den 9 mars 2011 varit i bruk på en fastighet där en eller flera stadigvarande bosatta innehavare har fyllt 68 år senast detta datum.

Enligt förordningen om avloppsvatten i glesbygden ska det finnas en redogörelse av fastighetens avloppsvattensystem som gör det möjligt att bedöma den belastning som avloppsvattnet orsakar på miljön. En redogörelse ska finnas också i de fall då annat avloppsvatten än avloppsvatten från vattenklosetter släpps ut i marken orenat. Bilaga 1 till förordningen om avloppsvatten i glesbygden innehåller flera bestämmelser om beskrivningen.

Enligt förordningen om avloppsvatten i glesbygden ska det också finnas bruks- och underhållsanvisningar för fastigheternas avloppsvattensystem. Bruks- och underhållsanvisningar ska finnas för alla fastigheter som inte är anslutna till avloppsnätet och som har ett avloppsvattensystem. Närmare föreskrifter om anvisningarnas innehåll finns i bilaga 2 till förordningen om

RP 128/2016 rd

avloppsvatten i glesbygden. Dessutom föreskrivs det bl.a. att bestämmelserna om bruks- och underhållsanvisningar i förordningen ska tillämpas utöver vad som föreskrivs i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) och bygg- och markanvändningsförordningen (895/1999).

Bestämmelserna om behandling av avloppsvatten på glesbygden ska tillämpas på system för behandling av hushållsavloppsvatten som inte kräver miljötillstånd. Bestämmelserna ska tillämpas på avloppsvattensystem för hushållsavloppsvatten både i fastigheter som byggt för varaktigt boende och för fritidsboende. Typiskt sett är det fråga om enskilda bostadsbyggnader eller andra byggnader med ett fastighetsvist system för behandling av avloppsvatten som är i brukbart skick. De bestämmelser om avloppsvatten i glesbygden som baserar sig på 16 kap. i miljöskyddslagen tillämpas också på byggnader med annat användningsändamål än boende. Det gäller t.ex. avloppsvattensystem i kursgårdar och mottagningscentraler, forskningsstationer, läroanstalter, turistattraktioner och semesterbyar. Där varierar antalet personer som övernattar t.ex. med årstid, terminer och turismsäsonger.

16 kap. i miljöskyddslagen och förordningen om avloppsvatten i glesbygden tillämpas på behandlingen av avloppsvatten från sådana fastigheter som inte är anslutna till avloppsnätet och för vilka miljötillstånd inte krävs. Gränsen för tillståndsplikt för samhällsavloppsvatten enligt miljöskyddslagen har satts till anläggningar för behandling av avloppsvatten där personekvivalenten är 100 personer (27 § och tabell 2 i bilaga 1 Andra anläggningar punkt 13 d). Mindre reningsverk kan bli tillståndspliktiga utifrån en bedömning av verksamhetens miljökonsekvenser, t.ex. om verksamheten kan förorsaka förorening av vattendrag eller få sådana konsekvenser som avses i lagen angående vissa grannelagsförhållanden (26/1920). Tillståndsplikten regleras i miljöskyddslagen.

Bestämmelserna om behandling av hushållsavloppsvatten i glesbygden ska tillämpas på reningsverk som behandlar avloppsvatten för mindre än 100 personer och som inte kräver miljötillstånd. Det finns inga säkra uppgifter om antalet sådana stora minireningsverk, men det uppskattas till några hundra. Deras avloppsnät har nästan utan undantag byggts före millennieskiftet med stöd av den tidigare vattenlagen (264/1961, upphävd). Merparten av de reningsverken omfattas alltså av övergångstiden enligt gällande bestämmelser om avloppsvatten i glesbygden. Bestämmelserna om avloppsvatten i glesbygden tillämpas alltså också på gemensamma reningsverk för avloppsvatten för byar och andra motsvarande områden med mindre än 100 invånare. Föreskrifter om behandlingen av avloppsvatten på ett planeområde kan t.ex. ingå i en stranddetaljplan och kan t.ex. innebära krav på ett gemensamt system för behandling av hushållsavloppsvatten.

Fastighetsvisa system för behandling av avloppsvatten

Ett fastighetsvist avloppsvattensystem består av en helhet bestående av utrustning och konstruktioner i och utanför byggnader som är avsedda för rening eller annan behandling av hushållsavloppsvatten. En central del av ett fastighetsvist avloppsvattensystem med tanke på reningen av hushållsavloppsvattnet är systemet för behandling av avloppsvatten. Med det avses en helhet bestående av utrustning och konstruktioner avsedda för rening eller annan behandling av hushållsavloppsvatten och som kan bestå av slamavskiljare, infiltration, markbädd, sluten tank, minireningsverk, torrklosett eller någon annan anordning, alternativt en kombination av dessa anordningar och metoder.

Gamla behandlingssystem för avloppsvatten är vanligen system med ett avlopp, i vilket de avloppsrör som löper ut från ett hus sammanförs till ett bottenavlopp och leds utanför huset till ett system för behandling av avloppsvatten. Dubbla avlopp, där wc-vattnet leds ut ur huset ge-

RP 128/2016 rd

nom ett särskilt rör, blev vanliga först på 1990-talet. Dubbla avlopp möjliggör flera alternativa lösningar vid reparationer och ändringsarbeten.

I de teknologineutrala föreskrifterna om avloppsvatten i glesbygden ställs krav på hushållsavloppsvattnets reningsgrad. Vilka egenskaper av fastighetsvisa avloppsvattensystem ska ha avförs enligt användningsändamål.

Reningskraven i miljöskyddsföreskrifterna

I kommunala miljöskyddsföreskrifter med stöd av 202 § i miljöskyddslagen kan kommunen beakta lokala förhållanden och utfärda föreskrifter för att genomföra miljöskyddslagen. Föreskrifterna ska grunda sig på miljöskyddslagen eller på en konkretisering av bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Nivån för sådana högre reningskrav som grundar sig på kommunala miljöskyddsföreskrifter baserar sig då på 156 § 3 mom. i miljöskyddslagen. Miljöskyddsbestämmelsernas syfte är att med beaktande av lokala förhållanden förebygga förorening eller risk för förorening av miljön. Bestämmelserna hör till metoderna för förebyggande miljöskydd.

Enligt 202 § 3 mom. 1, 2 och 4 punkterna i miljöskyddslagen kan kommunala miljöskyddsföreskrifter bl.a. i fråga om hushållsavloppsvatten gälla åtgärder, begränsningar och konstruktioner som hindrar utsläpp eller skadeverkningar av sådana (1 punkten), miljöskyddsmässiga förutsättningar för placering av verksamheter utanför detaljplaneområden (3 punkten) samt fastställande av områden där det på grund av särskild risk för förorening av miljön är förbjudet att leda ut avloppsvatten i marken, ett vattendrag, ett dike, en källa eller en konstgjord damm eller i en sådan rännil som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten i vattenlagen (4 punkten). De kommunala miljöskyddsföreskrifterna ska tillämpas i samma sammanhang som reningskravet på basnivå för hushållsavloppsvatten enligt lagen.

Typiska föreskrifter gäller t.ex. skyddsavstånd till olika objekt såsom brunnar, grannar eller vattendrag. Föreskrifterna kan också gälla den tekniska behandlingen av avloppsvatten såsom system och metoder för rening och hur att de ska placeras ovanför den normala översvämningssnivån. I föreskrifterna kan kommunen ta in teknikneutrala krav på reningssystemen på olika områden, såsom t.ex. förbud mot infiltrering av avloppsvatten på grundvattenområden.

I 4 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden finns ett vägledande krav på den reningsnivå hushållsavloppsvatten ska uppnå om de kommunala miljöskyddsföreskrifterna ställer högre krav. De kommunala miljöskyddsföreskrifterna kan också vara strängare än den vägledande bestämmelsen i 4 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden om man i kommunen ansett det motiverat pga. lokala förhållanden.

Den kommunala miljöskyddsmyndigheten får i enskilda fall bevilja undantag från de kommunala föreskrifterna på de grunder som nämns i dem (202 § 4 mom.), vilket bidrar till en flexibel helhet. Man kan avvika från miljöskyddsföreskrifterna oberoende av om de innehåller en särskild föreskrift om undantag eller en möjlighet att avvika från en enskild bestämmelse. En allmän möjlighet till undantag baserar sig direkt på 202 § 4 mom.

Kommunala miljöskyddsföreskrifter utgör bestämmelser på lägre nivå än förordning. Föreskrifter som står i strid med lag eller förordning får därför inte utfärdas. Föreskrifter som står i strid med lag eller förordning får inte heller tillämpas. Genom kommunala miljöskyddsföreskrifter får man bl.a. inte skapa nya förfaranden eller förpliktelser utan bemyndigande i lag. Föreskrifterna kan vara strängare än lagar och förordningar endast om man därigenom kan förhindra miljöförstoring t.ex. på lokalt känsliga områden.

RP 128/2016 rd

De kommunala miljöskyddsföreskrifterna är en del av den kommunala självstyrelsen. Ur ett miljöskyddsperspektiv spelar föreskrifterna en viktig roll i förebyggandet av miljöförstöring eftersom de beaktar de lokala förhållandena.

Avfallslagen

Avfallslagen (646/2011) tillämpas på avfall, avfallshantering och nedskräpning samt på produkter och verksamheter som ger upphov till avfall (2 § 1 mom.). I lagens 2 kap. bestäms om allmänna skyldigheter och principer.

I 8 § bestäms om den allmänna skyldigheten att iaktta prioriteringsordningen. I all verksamhet ska i första hand mängden av och skadligheten hos det avfall som verksamheten ger upphov till minskas. Om avfall emellertid uppkommer, ska avfallsinnehavaren i första hand förbereda avfallet för återanvändning och i andra hand materialåtervinna det. Är materialåtervinning inte möjlig, ska avfallsinnehavaren återvinna avfallet på något annat sätt, exempelvis som energi. Om avfallet inte kan återvinnas ska det bortskaffas. (8 § 1 mom.)

Avfall som uppkommer i bostäder, inbegripet slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar, och annat jämförbart avfall som uppkommer i förvaltnings-, service- och näringsverksamhet är kommunalt avfall enligt 6 § i avfallslagen. Kommunen är skyldig att ordna hanteringen av kommunalt avfall som uppstår i bostäder samt i annan sådan verksamhet som anges i 32 § i avfallslagen, inklusive slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar.

Lagen om vattentjänster

I lagen om vattentjänster (119/2001) bestäms bl.a. om ansvaret för att ordna vattentjänster. Med vattentjänster avses både vattenanskaffning och avlopp. Ett vattentjänstverk ansvarar för avlopps nätet och behandlingen av avloppsvatten på sitt verksamhetsområde. För varje vattentjänstverk fastställs ett verksamhetsområde och bestäms vilka områden som ska omfattas av näten. De områden som omfattas av vattenledningsnätet, avloppsnätet och nätet för dagvatten kan vara olika stora. På ett vattentjänstverks verksamhetsområde tillämpas lagen om vattentjänster bl.a. på anslutning till näten och befrielse från anslutningsskyldigheten.

I 10 § 2 mom. i vattentjänstlagen finns centrala bestämmelser om gränssnittet till bestämmelserna om avloppsvatten i glesbygden. En fastighet utanför en tätort behöver inte anslutas till vattentjänstverkets avloppsvattenledning om fastighetens avloppsanordningar har byggts innan vattentjänstverkets verksamhetsområde godkändes och bestämmelserna i miljöskyddslagen iakttas vid bortledande och behandling av avloppsvatten från fastigheten. En fastighet behöver inte heller anslutas om den inte har någon vattenklosett och bestämmelserna i miljöskyddslagen iakttas vid bortledande och behandling av avloppsvatten från fastigheten. Enligt ikraftträdelsebestämmelsen för lagändringen (681/2014) ska den tidigare 10 §, i vilken ingår bestämmelser om tätorter ingick, tillämpas i vissa situationer.

Kommunen ansvarar för den allmänna utvecklingen av vattentjänster. Kommunen ska planera och ordna den helhet vattentjänsterna utgör i kommunen. Avloppsnätet ska alltså utsträckas till områden där det är motiverat med tanke på miljöskyddet och ekonomin. I praktiken innebär det också att vattentjänstverkens verksamhetsområden och därmed skyldigheten att ansluta sig till avloppsnätet inte bör utsträckas till områden där kostnaderna för att bygga avloppsnät blir klart högre för fastighetsägarna än kostnaden för fastighetsvisa avloppsvattenlösningar som uppfyller kraven i miljöskyddslagen.

RP 128/2016 rd

Vattentjänstverkets avgifter ska motsvara vattentjänstverkets kostnader för vattentjänsterna och de ska vara skäligen och rättvisa. Vattentjänstverket ska alltid ta ut en bruksavgift av sina kunder och kan dessutom ta ut anslutningsavgift och grundavgift samt andra avgifter för de tjänster verket tillhandahåller. Utöver bruksavgifter betalar många vattentjänstverks konsumentkunder anslutningsavgifter då de ansluts till nätet.

Vattenlagen

Vattenlagens (587/2011) syfte är bl.a. att främja, ordna och samordna användningen av vattentillgångarna och vattenmiljön så att användningen är samhälls-ekonomiskt och ekologiskt hållbar samt att förbättra vattentillgångarnas och vattenmiljöns tillstånd (1:1). Vattenlagen tillämpas på vattenhushållningsärenden. I vattenlagen regleras t.ex. tagande av ytvatten och grundvatten samt dikning.

I vattenlagen definieras bl.a. begreppet vattendrag, som enligt 1 kap. 3 § 3 punkten i vattenlagen avser sjöar, tjärnar, älvar, bäckar och andra naturliga vattenområden samt konstgjorda sjöar, kanaler och andra motsvarande konstgjorda vattenområden. Vidare sägs det att med vattendrag dock inte avses rännilar, diken och källor. På källor tillämpas bestämmelsen om skydd av vissa typer av vattennatur i 2 kap. 11 § i vattenlagen. Det är förbjudet att äventyra de naturliga förhållandena i naturliga källor. Under vissa förutsättningar kan tillståndsmyndigheten i enskilda fall bevilja undantag från förbudet.

Begreppet vattendrag föreslås bli åskådliggjort genom en uppräkningslista av naturligt bildade och konstgjorda vattenförekomster i detaljmotiveringen (RP 277/2009 rd). Som vattendrag ska alla naturligt bildade områden eller bäddar räknas som konstant har en yta av vatten, med undantag för diken, rännilar och källor. Definitionen på vattendrag beskrivs som rätt heltäckande. Den innefattar också t.ex. dammar som har uppkommit i grustag och gruvropor och som hydrologiskt står i förbindelse med ett vattendrag eller med grundvatten. Enligt vattenlagens systematik utgör konstgjorda vattenområden såsom kanaler, konstgjorda sjöar och konstgjorda dammar vattendrag under samma förutsättningar som deras naturligt förekommande motsvarigheter.

Enligt 1 kap. 4 § i vattenlagen ska det som i vattenlagen föreskrivs om vattendrag också tillämpas på Finlands territorialvatten och ekonomiska zon. Om gräns för vattenområde föreskrivs i 1 kap. 5 § i vattenlagen. Vid tillämpningen av vattenlagen betraktas strandlinjen enligt medelvattenståndet som gräns för ett vattenområde mot land. Vidare föreskrivs att om vattenståndet eller vatten- och landområdets inbördes läge förändras eller har förändrats, bestäms gränsen för vattenområdet enligt vattenstånden efter förändringen. Gränsen mellan havet och landområde utgörs av den gräns för Finlands territorialvatten mot landsidan som avses i 3 § i lagen om gränserna för Finlands territorialvatten (463/1956). I detaljmotiveringen till paragrafen (RP 277/2009) konstateras att det inte är alltid som man för bestämmandet av medelvattenståndet har tillgång till sådana observationer av vattenstånden som sträcker sig över långa tidsperioder, och då måste strandlinjen bestämmas enligt de upplysningar som finns att få vid tidpunkten i fråga.

Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen

Planeringen av vattenvården och havsvården baserar sig på lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) och på de förordningar som utfärdats med stöd av den. Målen för vattenvården är att ytvattenförekomsterna uppnår en god ekologisk och kemisk status och att grundvattenförekomsterna uppnår en god kemisk och kvantitativ status senast 2015, att upprätthålla en utmärkt och god status hos vattenförekomsterna och att förhindra att deras sta-

tus försämras. Planeringen av vattenvården sker inom sju vattenförvaltningsområden på det finländska fastlandet. På Åland följs landskapets lagstiftning och beslut.

Vattenvård

Vattenvården innefattar de målsättningar och åtgärder genom vilka man strävar efter att trygga och uppnå en god status för vattendrag och kustvatten senast 2027. I december 2015 godkände statsrådet förvaltningsplaner för vattenområdena för den andra planeperioden 2016–2021. I förvaltningsplanerna behandlas bl.a. vattnens status och belastningen på vattnen samt dess orsaker. Utifrån det definieras miljömål och vilka åtgärder som behövs för att uppnå dem samt kostnaderna för åtgärderna och de viktigaste ansvariga instanserna. För att förbättra vattnens ekologiska status är en särskilt viktig utmaning att motverka eutrofieringen varvid den diffusa belastningen, i synnerhet från jordbruk och glesbebyggelse, är central.

För att målen för vattenvården ska uppnås krävs att belastningen från avloppsvatten i glesbygden minskas i enlighet med gällande bestämmelser. Åtgärder i glesbygden med stöd av nationell lagstiftning är användning och underhåll av fastighetsvisa system för behandling av avloppsvatten enligt miljöskyddslagen. En kompletterande åtgärd för behandling av avloppsvatten i glesbygden är genomförandet av centralt avlopp. De kompletterande åtgärderna är i huvudsak frivilliga. De åtgärder som föreslås i vattenförvaltningsplanerna jämte åtgärdsprogram för att uppnå en god status för vattnen genomförs med många olika metoder, som enligt lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen inte direkt förpliktar den offentliga förvaltningen eller enskilda verksamhetsutövare.

Havsvård

Havsförvaltningsplanen innehåller mål och åtgärder för att upprätthålla eller försöka uppnå en god status för havsmiljön senast 2020. I december godkände statsrådet ett åtgärdsprogram som utgör Finlands havsförvaltningsplans tredje del för åren 2016–2021. Statsrådet godkände redan 2012 en bedömning av havets nuvarande tillstånd och goda status samt om uppställande av miljömål och indikatorer för 2014–2020.

I åtgärdsprogrammet konstateras det att av den människoframkallade fosfor- och kvävebelastningen från Finland som hamnar i Östersjön och som härrör från gles- och fritidsbebyggelsens avloppsvatten kommer 9–14 % av fosforbelastningen och 3–5 % av kvävebelastningen från gles- och fritidsbebyggelsen. Det konstateras också att byggandet av avloppsvattensystem har minskat belastningen på senare år, men att det inte finns några exakta bedömningar av minskningen. Allmänt konstateras vidare att upprepade revideringar av förordningen om hushållsavloppsvatten i glesbygden har fördröjt genomförandet.

Grundvattenområden

Om avgränsning och klassificering av grundvattenområden samt om skyddsplaner för grundvattenområden bestäms i 2 a kap. (ändring 1263/2014) i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen. Den tidigare klassificeringen av grundvattenområden i klass I, II och III grundade sig fram till 1970-talet på förvaltningspraxis.

Enligt lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen ska närings-, trafik- och miljöcentralerna (*NTM-centralerna*) avgränsa grundvattenområdena och klassificera dem i klasserna 1, 2 och E. Med E-områden avses sådana grundvattenområden av vilka vattnekosystem och terrestra ekosystem är beroende. Klassificeringsarbetet pågår för närvarande i NTM-centralerna och därför kan de nuvarande avgränsningarna komma att ändras. Också områdenas klassifice-

RP 128/2016 rd

ring kan komma att ändras. I lagen ges avgränsningen eller klassificeringen av grundvattenområdena eller skyddsplanerna inga självständiga rättsverkningar. Registreringen av grundvattenområdenas avgränsning och klassificering i datasystemet ska basera sig på naturvetenskapliga inventeringsdata. Om registreringen görs inga myndighetsbeslut och den har inga självständiga rättsverkningar. Det är fråga om att samla in miljödata och anteckna dem i registret.

Finlands miljöcentral upprätthåller grundvattendatasystemet, som är en del av systemet för förvaltning av miljödata. Systemet gör det möjligt att samköra grundvattendata och platsdata för grundvattenområden. Exempelvis kommuner och medborgare kan granska grundvattenuppgifterna i tjänsten Öppen information (www.syke.fi/avointieto) under miljödatasystem. För att använda datasystemet krävs en avgiftsfri registrering.

Hälsoskyddslagstiftningen

I hälsoskyddslagstiftningen (hälsoskyddslagen, 763/1994) finns allmänna krav på behandlingen av avloppsvatten. Avloppsvatten ska ledas och renas så att sanitär olägenhet inte uppkommer (22 §). Avlopp samt därtill anslutna renings- och andra anordningar skall planeras, förläggas, byggas och underhållas så att sanitär olägenhet inte uppkommer. I 30 § ställs allmänna krav på toaletter, enligt vilka det i boendemiljöer ska finnas ett tillräckligt antal toaletter. De ska placeras, byggas och användas så att de inte medför sanitär olägenhet.

Enligt 51 § i hälsoskyddslagen har den kommunala hälsoskyddsmyndigheten rätt att meddela enskilda förbud och förelägganden som är nödvändiga för att avhjälpa eller förebygga sanitär olägenhet. Med stöd av 22 § i hälsoskyddslagen kan sådana förbud eller förelägganden också gälla ledande eller rening av avloppsvatten.

En viktig del av hälsoskyddslagstiftningen är bestämmelserna om hushållsvattnets kvalitet, som också tillämpas på privata hushålls brunnsvatten. I hälsoskyddsförordningen (1280/1994), som utfärdats med stöd av hälsoskyddslagen, förordnas närmare både om avloppsvatten och hushållsvatten. I hälsoskyddslagen regleras också förebyggandet, minskandet och undanröjandet av sanitära olägenheter på grund av hushållsvatten samt om behövliga planer och utredningar i samband därmed.

I social- och hälsovårdsministeriets förordning (1352/2015) finns bestämmelser om kvalitetskrav och kvalitetsrekommendationer i fråga om hushållsvatten och gränsvärden och avvikelser från dem, om desinfektion och regelbunden övervakning av hushållsvatten och de undersökningar som behövs för övervakningen, om begränsning av strålningsexponering som föranleds av radioaktiva ämnen i hushållsvatten samt om innehållet i och utarbetandet av planer för beredskap med tanke på exceptionella situationer. De uppgifterna kan bl.a. utnyttjas vid planeringen av vattenvården.

Markanvändnings- och bygglagstiftningen

Också i markanvändnings- och bygglagen finns bestämmelser om tillstånds- och anmälningsplikten vid byggande och reparation av samt ändringsarbeten i avloppsvattennät och om tillståndsförfarandet. I lagen regleras också andra frågor som gäller behandling av avloppsvatten i glesbygden bl.a. i fråga om brunnar, byggnadsordningar samt bruks- och underhållsanvisningar.

RP 128/2016 rd

Markanvändnings- och bygglagen tillämpas på nybyggnation av samt reparations- och ändringsarbeten i byggnader. Ett centralt syfte med lagen är att förbättra byggandets kvalitet samt att främja en hållbar användning av byggnader.

Byggnadsordningen

Kommunen ska ha en byggnadsordning, i vilken meddelas sådana föreskrifter som förutsätts av de lokala förhållandena och som är nödvändiga bl.a. för ett planmässigt och lämpligt byggande (14 §). Föreskrifterna i byggnadsordningen kan variera för olika områden i kommunen. Föreskrifterna i byggnadsordningen tillämpas inte om något annat bestäms om saken i en generalplan med rättsverkningar, i en detaljplan eller i föreskrifter på lägre nivå.

Föreskrifterna i byggnadsordningen kan också gälla avlopp och behandling av avloppsvatten. Föreskrifterna i byggnadsordningen är ofta av teknisk art och kan t.ex. gälla skyldigheten att anlägga sluten tank eller krav på metoder för behandling av avloppsvatten. Föreskrifterna gäller inte reningseffekten, såsom t.ex. reningsprocent eller utsläppsmängd.

I den kommunala byggnadsordningen kan ingå områdesdefinitioner. I en del kommuner som saknar miljöskyddsföreskrifter definieras strandzoner i byggnadsordningen. De definieras antingen i form av en avståndszon eller någon annan beskrivning. En avståndszon kan t.ex. beskrivas på följande sätt: "WC-vatten i strandzonen på minst 50 meters avstånd: slambrunn, torr- eller komposttoalett." En annan beskrivning kan t.ex. vara "I vattendragets strandzon kan avloppsvatten behandlas på platsen (3-delad avskiljningsbrunn + infiltrering eller fabrikstillverkat minireningsverk + avledning till marken)". I byggnadsordningen kan områdesindelningar också visas på kartan.

Föreskrifterna i byggnadsordningen tillämpas inte om något annat bestäms om saken i en generalplan med rättsverkningar, i en detaljplan eller i Finlands byggbestämmelsesamling (14 § 4 mom.).

Bygglov och åtgärdstillstånd

I 125 § i markanvändnings- och bygglagen bestäms vilka åtgärder som kräver bygglov. För fastighetsvisa avloppsvattensystem som byggts före 2004 har bestämmelsen om behovet av bygglov för reparationer och ändringar betydelse. Bygglov behövs också för sådana reparationer och ändringar som kan jämföras med uppförandet av en byggnad samt för utvidgning av en byggnad eller utökning av det utrymme som räknas till byggnadens våningsyta. Vidare bestäms det att andra reparationer och ändringar i en byggnad än sådana som nämns ovan kräver bygglov, om arbetet uppenbart kan inverka på säkerheten för dem som använder byggnaden eller på deras hälsomässiga förhållanden. Bygglov behövs också för sådana reparationer eller ändringar i en byggnads klimatskal eller tekniska system som kan inverka betydligt på byggnadens energieffektivitet. Också i andra situationer krävs bygglov, såsom vid en väsentlig ändring av ändamålet med byggnaden eller en del av den. När tillståndsplikten prövas skall det beaktas vilken inverkan ändringen av det avsedda ändamålet har på genomförandet av planen och annan markanvändning samt på de egenskaper som krävs av byggnaden. En sådan ändring av ändamålet som förutsätter tillstånd är bland annat att en fritidsbostad börjar användas för permanent boende.

Om åtgärdstillstånd bestäms i 126 och om tillståndspliktiga åtgärder i 126 a § i markanvändnings- och bygglagen. Åtgärdstillstånd behövs bl.a. för byggande av toaletter och för byggande eller ändring av fastighetsvisa system för avloppsvatten

RP 128/2016 rd

För att bygglov ska beviljas krävs bl.a. att byggnadens avloppsvatten kan skötas utan olägenheten för miljön (135–137 §). På förutsättningarna för åtgärdstillstånd (138 §) ska i tillämpliga delar det som bestäms om förutsättningarna för bygglov iakttas. Den som ansöker om bygglov eller åtgärdstillstånd ska genom planer och utredningar som fogas till ansökan visa att förutsättningar för beviljande finns. I ett tillståndsbeslut kan vid behov också tas in bestämmelser om fastighetens avloppslösning för hushållsvatten.

Tillståndshandlingar och särskilda planer

Bygglövsmyndigheten förutsätter att de utredningar som är väsentliga för att avgöra ansökan fogas till ansökan (131 §). Om förutsättningar för bygglov föreskrivs i 135–136 § och om förutsättningar för åtgärdstillstånd i 138 §, såsom beskrivs ovan. Vid projekt för att bygga eller ändra fastighetsvis avloppsvattensystem kräver myndigheten vanligen detaljerade uppgifter om fastighetens avloppsvattensystem. Sådana uppgifter som behövs för att avgöra tillståndsärenden är t.ex. uppgifter om behandlingsmetoder för avloppsvatten och grunduppgifter för planeringen, systemets dimensionering, placering på fastigheten, var avloppsvatten leds ut samt avstånd till grannars brunnar.

Enligt 134 a § i markanvändnings- och bygglagen kan byggnadstillsynsmyndigheten i bygglovet, vid det inledande mötet eller av särskilda skäl under byggnadsarbetet bestämma att specialbeskrivningar som behövs på grund av byggprojektets art eller omfattning ska utarbetas och lämnas in. Närmare bestämmelser om sådana specialbeskrivningar finns i miljöministeriets förordning om planer och utredningar som gäller byggande (216/2015). I 13 § i förordningen föreskrivs bl.a. om innehållskrav på planen för fastighetens vatten- och avloppsanläggning. Planen för fastighetens vatten- och avloppsanläggning ska innehålla uppgifter om funktioner, installationer av ledningar, kanaler, rörsystem och apparatur samt dimensionering.

Kommunens byggnadstillsynsmyndighet och byggnadsinspektör

Behörig i ärenden som gäller bygglov och åtgärdstillstånd är kommunens byggnadstillsynsmyndighet, som sköter myndighetsuppgifter enligt 21 § i markanvändnings- och bygglagen. Enligt kommunallagen (410/2015, 91 §) har det varit möjligt att delegera byggnadstillsynsmyndighetens behörighet t.ex. till en tjänsteinnehavare. För byggnadsrådgivning och byggnadstillsyn skall kommunen ha en byggnadsinspektör.

Kommunens byggnadstillsynsmyndighet främjar byggandets kvalitet genom att bl.a. bedöma svårighetsgraden för planeringsuppgifter och ledningen av byggarbeten och behörighetsvillkoren för de aktörerna. De kvalitetssäkringsåtgärderna tillämpas också vid tillståndspliktigt byggande samt reparationer och ändringar av avloppsvattensystem.

Bruks- och underhållsanvisningar för byggnader

Förutsättningarna för att använda en byggnad förbättras genom bruks- och underhållsanvisningar enligt 117 i § i markanvändnings- och bygglagen. Bruks- och underhållsanvisningarna ska utarbetas bl.a. för byggnader som används för permanent boende eller arbete. Anvisningar ska tas fram också när en byggnad repareras eller ändras och i samband med ändring av användningsändamålet, om åtgärden kräver bygglov. Det krävs emellertid inga bruks- och underhållsanvisningar för sådana byggnader för semester- och rekreationsbruk som inte används året om.

Bruks- och underhållsanvisningarna ska innehålla uppgifter som med beaktande av byggnadens användningsändamål och egenskaper samt byggnadens och dess byggdela- och anord-

RP 128/2016 rd

ningars planerade användningstid behövs för att byggnaden ska kunna användas på behörigt sätt och för fullgörande av underhållsskyldigheten. Underhållsanvisningarna ska också omfatta tekniska system såsom avloppsvattensystem.

Enligt markanvändnings- och bygglagen får en byggnad eller en del av den inte tas i bruk förrän byggnadstillsynsmyndigheten vid slutsynen har godkänt den för ibruktagande. Också i bestämmelserna om slutsyn (153 §) och partiell slutsyn (153 a §) krävs att bruks- och underhållsanvisningar gjorts upp för byggnaden. Ett krav för att slutsyn ska kunna förrättas är att byggnadens bruks- och underhållsanvisningar, om det har bestämts att sådana ska utarbetas, är tillräckligt klara och kan överlämnas till byggnadens ägare (153 §).

Hushållsavdrag och reparationsunderstöd

En fastighetsägare har möjlighet till ekonomiskt stöd för att bygga eller reparera ett avloppsvattensystem också i form av hushållsavdrag. Hushållsavdraget baserar sig på inkomstskattelagen (1535/1992, 127 a – 127 c §). En skattskyldig får som hushållsavdrag från skatten dra av en del av de belopp som han eller hon betalt för arbete som utförts i en bostad eller fritidsbostad. Till avdrag berättigar normalt arbete som innebär underhåll eller ombyggnad av bostad eller fritidsbostad. Sådant underhålls- eller ombyggnadsarbete kan också gälla reparation eller ersättande av avloppsvattensystemet. Sådana underhålls- och grundrenoveringsarbeten som berättigar till bidrag är t.ex. el-, rör- och kabelarbeten. Också reparationer och grundrenoveringar på en byggnads gårdsområde, såsom t.ex. montering och reparation av avloppsvattensystem, är sådant underhållsarbete på bostaden som berättigar till hushållsavdrag. Man bör dock märka att nybyggnation och därmed jämförbara tillbyggnader och utvidgningar inte berättigar till hushållsavdrag. Inte heller för den del som utgörs av eget arbete kan man göra avdrag. Avdraget är högst 2 400 euro per år och det beviljas endast i den utsträckning som den i 127 b § avsedda avdragbara delen av kostnaderna överstiger 100 euro. För makar är avdraget sammanlagt högst 4 800 euro.

I lagen om understöd för reparation av bostäder, energiunderstöd och understöd för sanitära olägenheter (1184/2005, reparationsunderstödslagen) bestäms bl.a. om förbättring av en fastighets hushållsavloppsvattensystem för installerande av ett kravenligt avloppsvattensystem utanför ett vattentjänstverks verksamhetsområde. Understödet ifråga har beviljats mellan 2005 och 2010. Understödet syftar till att skynda på sådana åtgärder som krävdes i den första avloppsvattenförordningen (542/2003) innan tidsfristen enligt förordningen löpt ut, genom att bevilja personer med små inkomster och liten förmögenhet understöd för åtgärderna. En proposition med förslag till ändring av reparationsunderstödsförordningen är under beredning i miljöministeriet.

Uppgifter om antalet byggnader och invånare

På glesbebyggda områden finns det totalt ca 290 000 småhus som byggts före 2004. Det inkluderar alla fast bebodda småhus, dvs. egnahemshus samt par- och radhus. De har sammanlagt ca 710 000 invånare. Av de småhusen är ca 7 % belägna på grundvattenområden och ca 16 % på strandzoner vid vattendrag (på högst 100 meters avstånd). Fritidsbostäder är inte inkluderade.

Uppföljning och rådgivning om avloppsvatten i glesbygden

Enligt 8 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden ska Finlands miljöcentral följa den utrustning och de metoder för behandling av avloppsvatten som finns allmänt tillgängliga på marknaden samt de resultat som de ger. Aktuella uppgifter från denna uppföljning som grun-

RP 128/2016 rd

dar sig på en opartisk och tillförlitlig bedömning ska hållas lätt tillgängliga för medborgarna. Uppföljningsdata hålls tillgängliga på en webbplats (<http://www.ymparisto.fi/puhdistamosivusto>, endast tillgänglig på finska).

Syftet med avloppsvattenrådgivningen är att ge aktuell och oavhängig allmän information om behandlingen av avloppsvatten i glesbygden. Avfallsvattenrådgivning omfattar dock inte planering av avloppsvattensystem. Rådgivningens syfte är också att sporra till reparation och effektivisering av systemen genom att erbjuda kunskap om de skadliga miljöeffekterna av obehandlat avloppsvatten.

Avloppsvattenrådgivningen har organiserats som myndighetsverksamhet i kommunerna samt i särskilda sedan ingången av 2000-talet. I samband med en lagändring 2011 förutsatte riksdagen att effektiviserad avloppsvattenrådgivning ska ordnas med statsstöd. Avloppsvattenrådgivning genomfördes 2011 på tre utvalda områden och 2012 utsträcktes understöden till att omfatta alla NTM-centralers område.

Under 2012–2015 har avloppsvattenrådgivningen årligen beviljats 1–1,5 miljoner euro i finansiering. För 2016 har 360 000 euro reserverats.

De organisationer eller instanser som erbjuder avloppsvattenrådgivning är oavhängiga från kommunernas myndighetsverksamhet och tillverkarna av utrustning. NTM-centralerna beviljar understöd inom ramen för de anslag de får av miljöministeriet samt övervakar hur statsbidragen används.

Genom information får fastigheter i behov av effektiviserande åtgärder rekommendationer eller en förhandsbedömning av alternativa lösningar samt vägledning för att anlita behöriga planerare och ansöka om behövliga tillstånd.

Tillgängliga uppgifter om vattendrag och grundvattenområden

Finlands miljöcentral upprätthåller ett sjöregister och ett register över strömfåror som ingår i systemet för förvaltning av miljödata. Tillsammans med de platsdata som beskriver sjöar, nätet av strömfåror och avrinningsområdena bildar datasystemen en helhet som stärker möjligheterna att analysera och samköra uppföljnings- och forskningsdata som berör vattendragen i vid mening och stärker funktionen hos de platsdatasystem som beskriver vattenreserverna.

Finlands miljöcentral upprätthåller också ett grundvattendatasystem, som beskrivs ovan. Systemet gör det möjligt att samköra grundvattendata och platsdata för grundvattenområden.

Det datamaterialet kan utnyttjas bl.a. genom att man utnyttjar tjänster som baserar sig på öppna gränssnitt, platsdata, uppgifter som lagrats i miljödatasystemet samt applikationer. Exempelvis kommuner och medborgare kan granska grundvattenuppgifterna samt uppgifter om vattendrag och strömfåror i tjänsten Öppen information (www.syke.fi/avoointieto).

2.2 Europeiska unionens lagstiftning och handlingsprogrammet för skydd av Östersjön

Europeiska unionens lagstiftning

Enligt direktivet om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (2000/60/EG) bör vattenskyddet på gemenskapens område genomföras systematiskt så att man uppnår åtminstone god vattenstatus på hela gemenskapens område. I direktivet krävs att vattenskyddsåtgärder vidtas i synnerhet på sådana områden där vattenstatusen på grund av

RP 128/2016 rd

mänsklig verksamhet inte är god. Enligt artikel 11.3 h i direktivet ska grundläggande åtgärder när det gäller diffusa källor som kan ge upphov till föroreningar bestå av åtgärder för att hindra eller reglera utsläpp av förorenande ämnen. Regleringarna kan vara i form av ett krav på förhandsreglering, till exempel ett förbud mot att förorenande ämnen släpps ut i vattnet, eller ett krav på förhandsprovning eller registrering.

Europeiska unionen har inget särskilt direktiv om fastighetsvis behandling av avloppsvatten. I direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (91/271/EEG) utfärdas minimikrav för behandlingen av avloppsvatten i tätorter med mer än 2 000 invånare och ställs krav på tillräcklig rening också av avloppsvatten från mindre tätorter. Avloppsvattendirektivet har satts i kraft i Finland genom statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse (888/2006), som utfärdats med stöd av miljöskyddslagen.

På avloppsvatten utanför tätorter, som inte leds till något avloppsnät, tillämpas EU:s avfallslagstiftning. Enligt avfallslagen (646/2011) utgör slam som uppstår vid behandling av avloppsvatten samt slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar avfall som uppkommer i stadigvarande bostäder, för vilket kommunen är huvudansvarig för insamling och behandling.

Ramdirektivet om en marin strategi

Genom Europaparlamentets och rådets direktiv (2008/56/EG) om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens åtgärder (Ramdirektiv om en marin strategi) skapas ramar och mål för att bevara och skydda den marina miljön samt för att förebygga skadlig mänsklig verksamhet. I direktivet ställs det upp minimikrav för EU-länderna för att utveckla sådana strategier som syftar till att skydda det marina ekosystemet och säkerställa att ekonomisk verksamhet som påverkar haven genomförs i enlighet med en hållbar utveckling. I Finland är havsvårdsplanen en sådan marin strategi. Syftet med ramdirektivet om en marin strategi är att säkerställa ett samarbete mellan de marina regionerna med utnyttjande av befintliga strukturer. De marina strategierna ska innefatta åtgärdsprogram. I programmen ska ingå åtgärder för att uppnå överenskomna mål så att en god miljöstatus kan uppnås senast 2020.

Dricksvattendirektivet

Rådets direktiv (98/83/EG) om kvaliteten på dricksvatten (dricksvattendirektivet) ändrades genom kommissionens direktiv (2015/1787). Genom ändringen föreskrivs i synnerhet att man bör identifiera de mest ändamålsenliga metoderna för att begränsa riskerna för människornas hälsa och att administrativa åtgärder för att undanröja risker och trygga dricksvattnets kvalitet bör vidtas överallt i vattenproduktionskedjan, inklusive vattenförsörjningsområden.

Handlingsprogrammet för skydd av Östersjön

Kommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö (HELCOM, Helsingforskommissionen) godkände den 15 november 2007 en aktionsplan för Östersjöns miljö (Baltic Sea Action Plan, BSAP). Till HELCOM hör alla Östersjöns kuststater och Europeiska unionen. I BSAP förutsätts att länderna gör upp nationella aktionsplaner senast 2010. Aktionens mål är att Östersjön ska vara i god ekologisk status senast 2021. BSAP omfattar ca 150 olika åtgärder. Finland genomför HELCOM:s aktionsplan genom de mål- och åtgärdsprogram som statsrådet godkänner samt genom gällande lagstiftning.

De grundläggande kraven i den nuvarande förordningen om avloppsvatten i glesbygden ligger mycket nära den reningsgrad HELCOM rekommenderar. Enligt HELCOM:s rekommendation bör avloppsvatten i glesbygden behandlas så att utsläppen per dag och invånare inte översti-

ger: mängden organiska ämnen mätt som biologisk syreförbrukning under fem dygn(BHK5) 8 g, totalfosfor (P) 0,65 g och totalkväve (N) 10 g.

2.3 Bedömning av nuläget

Enligt de gällande bestämmelserna om avloppsvatten i glesbygden ska reningskraven på basnivå följas då nya byggnader uppförs. Enligt 10 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden ska reningskraven också gälla gamla system i brukbart skick som varit i bruk den 1 januari 2004. Systemet ska fås att uppfylla reningskraven på basnivå senast den 15 mars 2018.

I miljöskyddslagen och förordningen om avloppsvatten i glesbygden beaktas inte fastighetens läge. Till den delen har det framförts ett praktiskt behov av skäligare bestämmelser, i synnerhet för fastigheter på sådana områden där inga miljöskyddsaspekter kräver att systemen korrigeras eller ändras. På sådana områden har reningskraven på basnivå upplevts som överdrivna.

Skyddet av vattendrag och grundvatten förutsätter dock att reningskraven på basnivå tillämpas på fastigheter som är belägna på eller i närheten av dem och att systemen korrigeras så att de uppfyller kraven inom tidsfristen.

Krav som är strängare än basnivån baserar sig på de kommunala miljöskyddsföreskrifterna, som utgår från lokala förhållanden. I Kommunförbundets utredning för åren 2013–2014 undersöktes innehållet och täckningen i de kommunala miljöskyddsföreskrifterna. Enligt utredningen hade 51 % av de dåvarande kommunerna miljöskyddsföreskrifter (154 av 304 kommuner, 2013 års uppgifter) och 55 % av kommunerna (168 av 304, 2013 års uppgifter) hade strängare krav för byggande på grundvattenområde. (Källa: Pietarinen, A., Kuntien ympäristösuojelumääräykset: nykytila ja tulevaisuuden mahdollisuudet, Finlands Kommunförbund 2014). Flera kommuner har godkänt miljöskyddsföreskrifter för strandzoner efter att Kommunförbundets utredning blev klar. Under slutet av 2015 gällde i åtminstone 190 kommuner miljöskyddsföreskrifter med strängare krav på behandling av avloppsvatten på strandzoner i glesbygden än reningskraven på basnivå. På grund av att kommunsammanslagningar inte beaktats kan ett helt exakt tal inte fås. Dessutom har nio kommuner miljöskyddsföreskrifter där behandlingen av avloppsvatten i strandzoner inte regleras. Ca 100 kommuner har alltså inga gällande miljöskyddsföreskrifter.

I praktiken använder kommunerna åtminstone fyra olika metoder för att definiera behandling av avloppsvatten i strandzoner i sina miljöskyddsföreskrifter. I föreskrifterna anges ett minsta avstånd i meter, och för fastigheter som ligger närmare vattendrag krävs särskild behandling av avloppsvatten. Den andra metoden är att i föreskrifterna anges olika avstånd i meter för olika slags vattendrag, och för fastigheter som ligger närmare vattendraget krävs särskild behandling av avloppsvatten. Den tredje metoden är att i föreskrifterna anges avstånd i meter för olika breda zoner i förhållande till vattendrag. I de olika zonerna gäller successivt skärpta föreskrifter om behandlingen av avloppsvatten. Den fjärde metoden är att ur miljöskyddssynvinkel känsliga strandzoner i en del kommuner märkts ut på kartan. Under åren 2011–2014 har t.ex. föreskrifter för strandzoner trätt i kraft i mer än 130 kommuner.

Antalet fastighetsvisa hushållsavloppsvattensystem som behöver saneras påverkas också av vilka slags avloppsvatten som uppstår på fastigheten och huruvida det nuvarande systemet uppfyller reningskraven på basnivå. De kommunala föreskrifterna gäller ofta enbart nybyggnation tillämpas inte på system som är i bruk då föreskrifterna träder i kraft.

RP 128/2016 rd

Att de kommunala miljöskyddsföreskrifterna innehållit strängare reningskrav har inneburit att kommunernas roll stärkts betydligt, vilket miljöutskottet ansett befogat (MiUB 18/2010 rd - RP 179/2010 rd). I samband med en lagändring 2011 konstaterades att bestämmelsernas syfte är att förebygga olägenheter i synnerhet i fastighetens närmiljö. Därför har de lokala förhållandena synnerligen stor betydelse. Man uppskattar också vattenskyddet samt rena lokala vattendrag och rent grundvatten och vill slå vakt om dem. De kommunala miljöskyddsföreskrifterna har blivit ett viktigt redskap för att ställa krav på reningsnivån för hushållsavloppsvatten i glesbygden nära vattendrag och på grundvattenområden. Därför föreslås inga ändringar i bestämmelserna om kommunala föreskrifter och deras ställning.

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten kan bevilja undantag från miljöskyddsföreskrifterna med stöd av den allmänna rätten att bevilja undantag (202 § 4 mom.). Grunderna för undantag kan anges i miljöskyddsföreskrifterna. Myndigheten kan bevilja undantag från föreskrifterna oberoende av om de innehåller en särskild föreskrift om undantag eller en möjlighet att avvika från en enskild bestämmelse.

Bestämmelserna om avloppsvatten i glesbygden är teknologineutrala. Bestämmelserna ställer krav på hushållsavloppsvattnets reningsgrad, som kan uppnås med flera olika lösningar. Eftersom avloppsvattnets mängd och kvalitet också varierar mellan fastigheterna kan frågor som gäller systemen, såsom kostnaderna, endast uppskattas på en mycket allmän nivå. Det är väldigt svårt att ens uppskatta medelkostnader eftersom de fastighetsvisa lösningarna så som ovan framförts kan vara av väldigt olika slag, vilket konstaterats i miljöutskottets betänkande i samband med en tidigare lagändring (MiUB 18/2010 rd - RP 179/2010 rd).

Under planeringens gång och då olika alternativa lösningar jämförs klarnar det vad fastighetsägaren bör göra för att uppfylla kraven. De fastighetsvisa investeringskostnaderna beror t.ex. på om ett befintligt system kan utnyttjas.

Vid tillståndsprövningen bör byggnadstillsynsmyndigheten bedöma om förutsättningarna för tillstånd uppfylls. I glesbygden bör också kraven på hushållsavloppsvattensystem beaktas vid bedömningen. Det bedöms alltjämt vara ett fungerande förfarande med beaktande av förutsättningarna för tillstånd enligt markanvändnings- och bygglagen.

Insamlingen av uppföljningsdata om avloppsvattensystem i glesbygden och upprätthållandet av reningsverksidorna, som hör till Finlands miljöcentrals uppgifter, behövs. Rådgivningssystemet bedöms fungera.

I praktiken har också förhållandet mellan förordningen om hushållsavloppsvatten i glesbygden och lagen om vattentjänster visat sig vara oklart ur ett medborgarperspektiv. På de områden som i fråga om avlopp hör till vattentjänstverkens verksamhetsområden tillämpas lagen om vattentjänster, vars 10 § tillämpas på skyldigheten att ansluta sig och 11 § på undantag. Enligt 157 § i miljöskyddslagen kan tidsbegränsade undantag beviljas från reningskravet för avloppsvatten i glesbygden med beaktande av fastighetens läge på ett område som är avsett att inkluderas i avloppsnätet.

Bestämmelserna bör dock utvecklas författningstekniskt och med beaktande av de olika författningsnivåerna. Det föreslås att ett bemyndigande som gäller belastningstal för glesbebyggelse flyttas till 154 a §. Det finns också behov av att foga en särskild paragraf som gäller reningskravet på basnivå till 16 kap. i miljöskyddslagen enligt kravet i 80 § i grundlagen. I samband med en tidigare lagändring har grundlagsutskottet ansett att de exakta procentgränserna för allmänna behandlingskrav för avloppsvatten ska regleras i lag, inte i förordning (GrUU

44/2010 rd, s. 4/II). Samtidigt bör också bemyndigandet att utfärda förordning om reningskraven gälla 154 b §.

Avsikten är att också framöver utfärda närmare bestämmelser om utredningar om hushållsavlloppsvattensystem och om bruks- och underhållsanvisningar samt om planer för avloppsvattensystem. Bestämmelserna om dem uppfyller inte i sin nuvarande form kraven i 80 § i grundlagen eftersom allmänna bestämmelser på lagnivå fattas.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med lagändringen är att göra bestämmelserna om behandling av hushållsavlloppsvatten i glesbygden mer skäligen och tydligare. Tydliga bestämmelser på lagnivå främjar förståelsen och den allmänna acceptansen för bestämmelsernas innehåll. Samtidigt ändras också bestämmelserna så att de uppfyller kraven i 80 § i grundlagen.

Tydligare bestämmelser ökar förutsägbarheten för fastigheternas ägare och innehavare, myndigheterna, planerare och tillverkare av utrustning inom branschen samt andra aktörer. Det blir också lättare att tillämpa bestämmelserna i praktiken.

Ett syfte med den föreslagna ändringen är också att utöka fastighetsägarnas egen prövningsrätt. Fastighetsägaren ska besluta när sådana tillståndspliktiga reparationer och ändringar görs på fastigheten som innebär att också systemet för behandling av hushållsavlloppsvatten ska fås att motsvara reningskravet på basnivå. Det föreslås gälla fastigheter som inte ligger nära ett vattendrag eller havet eller på grundvattenområden enligt det som sägs ovan.

Ett syfte är också att bibehålla de kommunala miljöskyddsföreskrifternas centrala ställning i fråga om att utifrån lokala förhållanden ställa strängare krav än reningskraven på basnivå. I de kommunala miljöskyddsföreskrifterna ska man alltså få ställa strängare krav än basnivån. Liksom hittills kan kraven variera och bl.a. innefatta områdesdefinitioner.

3.2 Alternativ

Alternativt kan de föreslagna bestämmelserna genomföras så att system för behandling av hushållsavlloppsvatten som byggts före 2004 ska uppfylla reningskravet på basnivå om de är finns inom vissa zoner som anges i lagen. Det föreslås att uppgiften att definiera zonerna åläggs kommunerna utom för grundvattenzoner.

I detta alternativ innehåller lagen kriterier för definition av zoner nära vattendrag. Om detta alternativ förverkligas ges kommunerna en ny lagstadgad uppgift. I detta alternativ är kommunernas uppgift att definiera zonerna utifrån kriterier som anges i lagen. Kommunerna definierar zonerna i sina miljöskyddsföreskrifter, vilket antingen kan vara obligatoriskt eller frivilligt. Detta alternativ baserar sig på taken att behandlingen inom zonerna ifråga effektiveras under den övergångstid som anges i förordningen om avloppsvatten i glesbygden. På andra områden ska system som byggts före 2004 då repareras så att de uppfyller reningskravet på basnivå i samband med åtgärder som kräver bygglov. För grundvattenzonernas grundar sig bestämmelserna på lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen, enligt vilken NTM-centralerna är behöriga.

I propositionsutkastet föreslås en metod för genomförandet som bygger på att kriterierna ingår i lagen och kommunerna inte ges någon ny lagstadgad uppgift att definiera zonerna.

3.3 De viktigaste förslagen

Den tidsmässiga tillämpningen av reningskravet på basnivå

Ett centralt ändringsförslag är att det föreslås att till lagen fogas bestämmelser om när reningskraven på basnivå ska tillämpas på gamla fastighetsvisa system för behandling av hushållsavlloppsvatten. De föreslagna bestämmelserna ska tillämpas på gamla system för behandling av hushållsavlloppsvatten som baserar sig på de krav som gällde vid en byggnadstidpunkt före 2004 eller på bygglov som beviljats före 2004.

Tidpunkten då reningskraven på basnivå ska uppfyllas bestäms på två sätt. Ett fastighetsvist hushållsavlloppsvattensystem ska fås att uppfylla reningskravet på basnivå inom en viss tidsfrist på fastigheter som ligger högst 100 meter från ett vattendrag eller en havsstrand och på ett grundvattenområde som används eller lämpar sig för vattentäkt. Den föreslagna möjligheten till undantag hänger samman med den bestämmelsen.

För fastigheter som ligger mer än 100 meter från vattendrag eller havsstrand och utanför grundvattenområden ska kraven uppfyllas i samband med tillståndspliktiga reparationer och ändringar som innebär att systemet uppdateras eller grundrenoveras. Reningskraven på basnivå ska gälla om på fastigheten byggs en vattenklosett eller utförs tillståndspliktiga reparationer eller ändringar i vatten- eller avloppsanläggningarna. Kraven ska också tillämpas vid reparationer och ändringar på byggnader som kan jämföras med uppförandet av en byggnad.

Kommunala miljöskyddsföreskrifter ska tillämpas när lagens krav ska uppfyllas och när också sådana gamla fastighetsvisa system för behandling av hushållsavlloppsvatten som avses här omfattas av bestämmelserna. Utöver kraven i miljöskyddslagen och förordningen om avloppsvatten i glesbygden ska alltså, liksom hittills, också de kommunala miljöskyddsföreskrifterna följas.

De föreslagna bestämmelserna är minimibestämmelser liksom de nuvarande. Ägaren kan själv besluta att rena hushållsavlloppsvatten effektivare och bättre än lagstiftningen kräver.

Belastningstal för glesbebyggelse och reningskrav på basnivå

På grund av kraven i grundlagen föreslås det att bestämmelser om reningskravet på basnivå och om belastningstalet för glesbebyggelse och beräkningen av det ska ingå i särskilda paragrafer i lagen. Inga ändringar föreslås i innehållet i reningskravet på basnivå eller belastningstalet.

Det föreslås att bestämmelserna om belastningstal i glesbygden i 2 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden tas in i 154 a § i lagen. Det föreslås också att ett bemyndigande att utfärda förordning tas in i paragrafen. Det föreslås att innehållet i 3 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden flyttas till en ny 154 b §. Enligt lagförslaget avses med reningskrav på basnivå sådana krav som ett system för behandling av avloppsvatten ska uppnå jämfört med belastningen från organiska ämnen, fosfor och kväve i obehandlat avloppsvatten. Kravet på reningsnivå ska liksom tidigare gälla organiska ämnen, fosfor och kväve. I paragrafen bestäms reningsmål i procent för de ämnena. Det föreslås att utsläppskraven ska gälla de vanligaste utsläppen av förorenande ämnen i hushållsavlloppsvatten. För behandlat avloppsvatten

RP 128/2016 rd

förslås inga särskilda hygienkrav. I paragrafen ingår också ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om dimensioneringsgrunderna för reningskraven.

Uppfyllande av och undantag från kraven nära vattendrag och havsstränder och på grundvattenområden

Enligt den bestämmelse om ikraftträdande som ingår i förslaget ska ett gammalt system för behandling av avloppsvatten uppfylla reningskraven på basnivå senast den 31 oktober 2019 på högst 100 meters avstånd från vattendrag eller havsstränder och på för vattenförsörjning använda eller lämpliga grundvattenområden. Genom ändringen förlängs tidsfristen enligt den gällande förordningen med sammanlagt ca ett år och sex månader. Fastighetsägaren har alltså tillräcklig tid på sig att vidta behövliga åtgärder med beaktande av att de jordbyggnadsarbeten som åtgärderna kan kräva vanligen utförs då marken inte är frusen.

Med vattendrag avses vattendrag enligt vattenlagen. Dessutom ska havsstränderna beaktas. Med grundvattenområden avses här för vattenförsörjning använda eller lämpliga grundvattenområden, dvs. i praktiken grundvattenområden av klass 1 och 2 enligt 2 a kap. i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen. På områden nära vattendrag eller havet och på grundvattenområden är reningskraven på basnivå befogade av miljöskyddsorsaker.

Vidare har strängare krav än reningskraven på basnivå utfärdats i mer än 190 kommuner. Då systemet ska fås att uppfylla reningskraven på basnivå ska också miljöskyddsföreskrifterna tillämpas till den del de gäller gamla system för behandling av hushållsavloppsvatten.

Dessutom föreslås det att förutsättningarna för att bevilja undantag från reningskraven på basnivå enligt en särskild paragraf ska lindras nära vattendrag och havet samt på grundvattenområden. En tillräcklig grund för undantag föreslås vara antingen omständigheter som gäller belastningen eller kostnaderna för innehavaren med beaktande av innehavarens förhållanden. Med begreppet fastighetsinnehavare avses både fastighetens ägare och en arrendetagare i en viss ställning.

Uppfyllande av kraven på andra områden - fastighetsvis tidtabell

På fastigheter som inte ligger nära ett vattendrag eller havet eller på grundvattenområde ska systemen för behandling av hushållsavloppsvatten enligt förslaget motsvara reningskraven på basnivå enligt en fastighetsvis tidtabell. Den föreslagna ändringen innebär i praktiken att tidpunkten när systemen för behandling av hushållsavloppsvatten på fastigheter som är belägna annanstans ska uppdateras bestäms enligt när ägaren utgör vissa tillståndspliktiga reparationer och ändringar.

Reningskraven på basnivå ska gälla om på fastigheten byggs en vattenklosett eller utförs tillståndspliktiga reparationer eller ändringar i vatten- eller avloppsanläggningarna som innebär att systemet uppdateras eller grundrenoveras. Det är då fråga om åtgärder som kräver åtgärds-tillstånd eller bygglov enligt markanvändnings- och bygglagen.

Reningskravet på basnivå ska också gälla om på fastigheten utförs reparationer och ändringar i byggnader som kräver bygglov och som kan jämföras med uppförandet av en byggnad. I sådana fall ska byggnadstillsynsmyndigheten beakta de föreslagna bestämmelserna i samband med tillståndsärendet ta ställning till om också systemet för behandling av hushållsavloppsvatten ska fås att uppfylla reningskraven på basnivå i samband med projektet.

I en del vall kan myndigheten bli tvungen att be sökanden komplettera ansökan enligt förvaltningslagen (434/2003, 22 §). Ett sådant förfarande behövs om ansökan inte innefattar någon del som gäller byggande, reparation eller ändring av systemet för behandling av hushållsavlloppsvatten.

Andra föreslagna viktiga ändringar

Det föreslås att bestämmelser om kommunala miljöskyddsföreskrifter för tydlighetens skull ska tas in i en särskild paragraf. Det föreslås också att till lagen fogas en sådan allmän bestämmelse som avses i 80 § i grundlagen i fråga om redogörelse av hushållsavlloppsvattensystem och bruks- och underhållsanvisningar samt om planer för avloppsvattensystem. Det föreslås också att bemyndiganden att utfärda förordningar tas in i sex paragrafer i samband med respektive allmänna bestämmelse.

Det föreslås att 16 kap. i miljöskyddslagen görs tydligare genom att de grupperas i mindre helheter. Vidare föreslås författningstekniska ändringar som hänger samman med språkvården.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för hushållen

Kravet på att hushållsavlloppsvattensystem ska fås att uppfylla reningskraven på basnivå baserar sig på gällande bestämmelser. Investeringarna för hushållen ökar alltså inte i och för sig, eftersom inga ändringar föreslås i den reningsnivå som krävs. Däremot föreslås ändringar i fråga om tidpunkten då reningskraven ska uppfyllas. Förslagets konsekvenser för hushållen infaller alltså vid olika tidpunkter beroende på när de fastighetsvisa systemen ska fås att uppfylla reningskraven.

Enligt förslaget ska fastighetsägaren senast den 31 oktober 2019 eller i samband med tillståndspliktiga åtgärder investera i ett system för behandling av avloppsvatten som uppfyller kraven. I ett område på högst 100 meters avstånd från ett vattendrag eller havet eller på ett för vattenförsörjning använt eller lämpligt grundvattenområde ska investeringen göras inom den föreslagna tidsfristen. På fastigheter utanför sådana områden är investeringstidpunkten inte bestämd på förhand utan hänger samman med tillståndspliktiga åtgärder på fastigheten.

Kostnaderna för system för behandling av hushållsavlloppsvatten utgörs av investeringskostnader och brukskostnader samt underhålls- och återinvesteringskostnader. Investeringskostnader varierar från fastighet till fastighet. Investeringskostnaderna beror t.ex. på om ett hushållsavlloppsvattensystem som byggts före 2004 kan utnyttjas eller om det t.ex. är nödvändigt att bygga ett helt nytt behandlingssystem för att uppnå den reningsnivå som krävs.

Kostnaderna för att uppdatera avloppsvattensystemen kan endast uppskattas på en mycket allmän och grov nivå. På grund av objektens förhållanden och andra miljöfaktorer som bör beaktas kan kostnaderna avvika från det som här sägs. Utifrån fastighetens system och förhållanden bör rätt lösning med tanke på objektet och finländska klimatförhållanden planeras med sakkunskap. Ofta hör utnyttjandet av delar av det gamla systemet till de faktorer som ska beaktas vid planeringen.

RP 128/2016 rd

Variationen i kostnader mellan olika fastigheter är stor, ofta rör sig kostnaderna mellan 1 000 och 10 000 euro, beroende på förhållandena på byggnadsplatsen samt det befintliga avloppsvattensystemets användbarhet.

Tilläggsinvesteringskostnaden för typiska system byggda före 2004 uppskattas till i medeltal 4 000 euro (som i RP 179/2010 rd) om åtskilningsbrunnens täthet, volym och indelning är tillräckliga och den gamla avledningen till ett dike ändras till markbädd eller infiltration. Variationen i de fastighetsvisa kostnaderna är i alla fall stor. Om det inte finns något system för behandling av hushållsavloppsvatten eller det av någon orsak inte kan utnyttjas, blir kostnaderna högre än det som sägs ovan. Att bygga ett helt nytt system för behandling av avloppsvatten kan beroende på lösning kosta från 6 000 euro uppåt.

Fastighetsägarnas motivation att investera uteslutande i system för behandling av avloppsvatten kan vara mindre för fastigheter som inte ligger nära vattendrag eller på ett grundvattenområde. Hushållen kan också senarelägga reparationer eller ändringar i byggnader eftersom uppdateringen av avloppsvattensystemet föreslås knytas till tillstånd. Annanstans än nära ett vattendrag eller havet eller på grundvattenområden kan investeringen göras enligt egen tidtabell även om inga reparationer eller ändringar planeras.

Uppskattning av antalet fastigheter som berörs av ändringen

Förslaget gäller alla de fastigheter vilkas system för behandling av hushållsavloppsvatten inte uppfyller gällande bestämmelser. Förslaget gäller inte heller sådana fastigheter som är anslutna till ett avloppsnät eller som har fått så kallat åldersundantag av engångsnatur i samband med lagändringen 2011. För dem som fått ett tidsbegränsat undantag gäller förslaget från att fristen löper ut.

Förslaget gäller fastigheter på sådana områden som avses i 156 a § med iakttagande av fristen. Förslaget gäller fastigheter på sådana områden som avses i 156 b § utan någon lagstadgad frist först i samband med sådana åtgärder som nämns i paragrafen.

I glesbygden finns sammanlagt ca 290 000 småhus som byggts före 2004 och de har sammanlagt ca 710 000 invånare.

Det finns ingen heltäckande statistik om det verkliga antalet fritidsbostäder i Finland. Enligt Statistikcentralens statistik över sommarstugor finns det sammanlagt ca 500 000 sommarstugor, över vilkas byggnadsår ingen statistik finns tillgänglig.

Antalet småhus (egnahemshus, radhus och parhus) som ligger högst 100 meter från vattendrag uppskattas till 15 000 och deras invånare till 37 000. Det är fråga om fastigheter i sådana kommuner som inte har några miljöskyddsföreskrifter om behandling av avloppsvatten nära vattendrag eller hav.

I fråga om småhus på grundvattenområden kan man alltså endast på en mycket allmän nivå uppskatta att system som uppfyller reningskraven på basnivå bör anläggas inom tidsfristen i några tusen, uppskattningsvis högst 5 000 småhus (den föreslagna 156 a §).

Med stöd av den föreslagna 156 a § bör alltså högst ca 20 000 ägare till småhusfastigheter uppfylla reningskraven på basnivå inom den föreslagna tidsfristen. Dock är det möjligt att en del av fastigheterna redan har system för hushållsavloppsvatten som uppfyller reningskraven på basnivå och då behövs inga nya effektiviseringsåtgärder.

RP 128/2016 rd

Det finns inte tillräckligt med basfakta för att uppskatta antalet fritidsfastigheter byggda före 2004 och där effektiviseringsåtgärder behövs. En del fritidsfastigheter har någon annan toalett-lösning i stället för vattenklosett. Det är möjligt att tillräckliga effektiviseringsåtgärder redan genomförts på fritidsfastigheten.

I fråga om annat hushållsavloppsvatten än WC-vatten kan en effektivisering som uppfyller kraven ofta genomföras med enkla medel. Annat vatten än WC-vatten kan alltså orenat släppas ut i marken med stöd av 155 § 2 mom. Man kan också t.ex. övergå till en torrklosettlösning på fastigheten.

Bedömningen är att det i sådana kommuner som inte har några miljöskyddsföreskrifter för områden nära ett vattendrag eller havet eller på grundvattenområden finns en del fritidsfastigheter med vattenklosett där effektiviseringsåtgärder ännu behövs. Dessutom kan det också finnas fritidsfastigheter med vattenklosett på områden som omfattas av kommunala miljöskydds-föreskrifter men där de inte tillämpas på fritidsfastigheter. Det totala antalet fritidsfastigheter bedöms dock inte vara särskilt stort. Vidare bör man beakta att effektiviseringen ofta kan göras med utnyttjande av befintliga system.

En del av fastigheterna kan redan ha ett system som uppfyller reningskraven på basnivå.

Hushållsavdrag

En fastighetsägare har möjlighet till ekonomiskt stöd för att bygga eller reparera ett avloppsvattensystem också i form av hushållsavdrag såsom ovan beskrivs. Det minskar de slutliga sammanlagda investeringskostnaderna.

Det belopp som berättigar till avdrag beräknas på olika sätt beroende på om tjänsten köps av ett företag eller om en arbetstagare anställs. Den som köper arbetet av ett företag som är an-tecknat i handelsregistret får dra av 45 % av arbetets andel inklusive mervärdesskatt. Den som anställer en person i arbetsförhållande får dra av 15 % av den utbetalda lönen jämte lönebi-kostnader.

Avdragets maximibelopp är 2 400 euro per år och person. Avdragets självrisk är 100 euro per kalenderår. För makar är avdraget sammanlagt högst 4 800 euro.

Konsekvenser för företagen

Den föreslagna tidsfristen för att uppfylla reningskraven på basnivå främjar efterfrågan på planerings- och monterings-tjänster och produkter, i synnerhet under tidsperioden fram till den 31 oktober 2019. Därefter uppskattas efterfrågan på planerings- och monterings-tjänster och produkter minska, vilket försvagar förutsättningarna för företagens näringsverksamhet, då en del av fastigheternas ägare och innehavare senarelägger investeringen. Ett sådant försvagat marknadsläge minskar också antalet innovationer och produktutvecklingen.

Efter att tidsfristen löpt ut beror efterfrågan på planerings- och monterings-tjänster för avloppsvattensystem på hur många tillståndspliktiga ändringar som görs på andra områden.

Genomförandet av avloppsnätsprojekt påverkas av kostnaderna för dem i jämförelse med fastighetsvisa lösningar. Kraven på behandling av hushållsavloppsvatten inverkar på fastighets-ägarnas vilja att delta i gemensamma avloppsprojekt eller att ansluta sig till vattentjänstverkens avloppsnät. Viljan påverkas också av möjligheten att ansöka om undantag från kravet på be-

handling. Reningskraven på basnivå för behandling av hushållsavloppsvatten ska enligt förslaget beröra färre fastighetsvisa behandlingssystem än hittills.

Skyldigheten att behandla hushållsavloppsvatten genomförs vid olika tidpunkt beroende på vilka åtgärder enligt den föreslagna 156 b § som genomförs på respektive fastighet. Ändringen bedöms minska intresset för att delta i gemensamma avloppsprojekt på sådana områden där fastigheternas skyldighet att behandla avloppsvatten uppstår vid olika tidpunkt. Antalet fastigheter som deltar i avloppsprojekt inverkar på kostnaderna för enskilda fastigheter. En konsekvens av den föreslagna ändringen bedöms bli att flera planerade avloppsprojekt blir ogenomförda. Vattentjänstverkens verksamhetsmiljö förändras alltså till den delen, även om inga ändringar föreslås i lagen om vattentjänster. Inom verkens verksamhetsområden tillämpas 10 § i lagen om vattentjänster om anslutningsskyldighet och 11 § om befrielse från anslutningsskyldigheten. Vidare antas det att vattentjänstverken till följd av lagändringen kan kontaktas av fler personer än tidigare.

Konsekvenser för vattentjänsterna som helhet

Kommunen har ett helhetsansvar för vattentjänsterna på sitt område. Ur kommunens perspektiv omfattar helheten både de centraliserade och de fastighetsvisa vattentjänsterna. Kraven i bestämmelserna anpassas sinsemellan då kommunen planerar och utvecklar vattentjänsterna. Därför bör också konsekvenserna för vattentjänsterna som helhet bedömas.

De föreslagna författningsändringarna får konsekvenser för de kommunala vattentjänsternas verksamhet och ekonomi. I glesbygden påverkas t.ex. viljan att ansluta sig till vattentjänstanslutningslagens avloppsnät också starkt av anslutningskostnaderna samt de bestämmelser som föreslås i denna proposition. Förslaget kan innebära att tyngdpunkten i glesbygden förskjuts till fastighetsvisa lösningar om inget annat föreskrivs i någon plan i enlighet med gällande markanvändnings- och bygglag. Förslaget kan också i någon mån medföra att fastigheternas ägare inte längre strävar efter att ordna gemensamma lösningar för rening av hushållsavloppsvatten på frivillig basis. I och med att viljan att investera minskar kan konsekvenserna i en del fall bli att vattenandelslag avslutar sådana avloppsprojekt som baserar sig på frivillighet. Kommunens planstyrning kan för vissa objekt bli ett mer centralt styrmedel än hittills. Också planläggning kräver resurser.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Författningsändringarnas största konsekvenser gäller kommunala myndigheter.

Till en början leder förslaget till ett ökat antal kontakter både hos miljöskyddsmyndigheterna och byggnadstillsynsmyndigheterna, liksom också hos kommunernas byggnadsinspektörer. Kommunerna bör alltså förbereda sig på ett ökat behov av både myndighetsrådgivning och allmän rådgivning då ägare och innehavare till fastigheter hör sig för om hur lagändringen påverkar deras skyldigheter. Också de anvisningar och material på internet som kommunerna gör upp bör uppdateras så att ändringarna beaktas. Efter en övergångsperiod bedöms den administrativa bördan för kommunernas rådgivning att vara oförändrad. Som helhet kan också myndigheternas rådgivningsuppgifter till en början öka något, men bedömningen är att motsvarande rådgivning förekommit oavbrutet alltsedan 2004.

Den praktiska tillämpningen förutsätter att kommunerna känner till vilka objekt som ligger på ett för vattenförsörjning använt eller lämpligt grundvattenområde eller nära vattendrag. För att kontrollera objektens läge behövs resurser, även om kommunerna och medborgarna kan be-

RP 128/2016 rd

kanta sig med vattendragen och grundvattnen via tjänsten Avoin tieto (www.syke.fi/avointieto; tills vidare endast på finska).

Bedömningen är att kommunernas myndigheter kommer att få något fler ansökningar om undantag då förutsättningarna för undantag lindras. Det ökar kommunernas administrativa arbete. Å andra sidan kan också fler än tidigare beviljas undantag om förslaget att lindra kriterierna godkänns. Inga andra ändringar föreslås i grunderna för undantag, vilket bidrar till att minska behovet av tillägsarbete. Det föreslås att förutsättningarna för undantag ska tillämpas också vid undantag från kommunala miljöskyddsföreskrifter, vilket kan bidra till att öka antalet ansökningar om undantag. Å andra sidan ska undantag endast behövas nära ett vattendrag eller havet och på grundvattenområden. På sådana områden föreslås en utökad beslutanderätt för fastighetsägaren då det enligt förslaget ska bedömas fastighetsvis om reningskravet på basnivå uppfylls. Därför bedöms förvaltningsdomstolarnas arbetsmängd inte öka märkbart.

Vid byggnadsprojekt bör byggnadstillsynsmyndigheten också kontrollera om det krävs förändringar också i systemet för behandling av hushållsavlloppsvatten. Byggnadstillsynsmyndigheten bör alltså bedöma arten av den ändring sökanden föreslår i ansökan i relation till de föreslagna bestämmelserna. I praktiken granskas hushållsavlloppsvattensystemens tillräcklighet redan nu vid behov i samband med prövningen av förutsättningarna för bygglov i glesbygden. I praktiken torde det alltså också förutsätta samarbete mellan miljöskyddsmyndigheten och byggnadstillsynsmyndigheten.

Arbetsmängden för NTM-centralerna och kommunernas miljöskyddsmyndigheter kan komma att växa om man bli tvungna att utföra fler tillsynsbesök.

Vidare kan ett områdes gränser eller klassificering ändras då NTM-centralerna klassificerar grundvattenområdena enligt klassificeringen i lagen och det kan därför bli nödvändigt att korrigera uppgifter om fastigheters läge. Målet är att klassificeringen av grundvattnen ska bli klar 2019.

Också miljöförvaltningens informationsblad och webbplatsernas innehåll bör uppdateras. Resurser bör också satsas på att informera om ändringen och på utbildning.

För en del fastigheter skjuts uppfyllandet av reningskraven på basnivå fram enligt den föreslagna 156 b §. Man kan inte på förhand bedöma hur stor del av de fastigheterna som kommer att stå tomma och hur stor del som kommer att behöva handledning av myndigheterna. Också i fråga om vattentjänstprojekten klarnar läget senare, då det är möjligt att en del projekt genomförs, andra inte. Ekonomiska konsekvenser för vattentjänstandelslagen orsakas också av den allmänna samhällsekonomiska situationen och andra faktorer. Kommunens ansvar för att ordna vattentjänster kan konkretiseras om brunnarna på något område inte längre kan användas för hushållsvatten utan kommunen måste ordna hushållsvatten för hushållen.

De komplexa konsekvenserna för den kommunala ekonomin är svåra att uppskatta som ett eurobelopp i denna proposition. Författningshelheten och de ändringar som gjorts i den har redan fått spridda konsekvenser i mer än 12 år. Därför är det inte möjligt att i denna proposition uppskatta konsekvenserna i euro.

4.3 Konsekvenser för miljön

Tidpunkten då behandlingssystemet ska uppdateras

Kommunerna har redan i sina egna miljöskyddsföreskrifter beaktat bestämmelserna om hushållsavloppsvatten i glesbygden genom att utfärda strängare föreskrifter utifrån lokala förhållanden. Föreskrifterna innefattar krav på reningsnivå och områdesdefinitioner som varit bindande med beaktande av ikraftträdelsebestämmelser och tillämpningsområden.

Ur miljöskyddssynpunkt bör reningskraven på basnivå uppfyllas inom tidsfristen på områden i behov av skydd, vilka enligt förslaget är områden nära ett vattendrag eller havet och grundvattenområden. Systemen på sådana fastigheter på områden som är centrala ur ett skyddsperspektiv bör alltså iståndsättas i snabb takt.

För fastigheter som inte ligger nära vattendrag eller på grundvattenområde kommer uppdateringen av gamla system för behandling av hushållsavloppsvatten att ske betydligt långsammare. För en betydande del av fastigheterna i glesbygden måste reningskraven på basnivå uppfyllas först i samband med tillståndspliktiga åtgärder. På sådana områden blir en snabb effektivisering av avloppsvattenhanteringen frivillig.

Förslaget att knyta skyldigheten att iaktta kraven till tillståndspliktiga ändringar bedöms indirekt bromsa upp planerade avloppsprojekt i glesbygden. Intresset för gemensamma avloppsprojekt utanför tätorterna minskar, vilket kan leda till att man avstår från planerade projekt.

Fosfor- och kvävebelastningen på vattendragen

Fosfor och kväve är de viktigaste källorna till övergödning. Belastningen från behandlat avloppsvatten i glesbygden var 2014 ca 13 % av den fosforbelastning som orsakas av människor (400 ton per år). Glesbebyggelsen orsakar den näst största belastningen efter jordbruket med 57 % (1 800 ton per år). Fosforbelastningen från glesbebyggelse bedöms vara mer än dubbelt så stor som belastningen från kommunalt och industriellt avloppsvatten. Till följd av verkställigheten av gällande bestämmelser kommer fosforutsläppen att minska med ca 200 ton per år. Till följd av verkställigheten av de gällande bestämmelserna om behandling av avloppsvatten i glesbygden minskar kvävebelastningen med ca 500 ton per år eller en knapp procent av den totala kvävebelastning som orsakas av människor. Avloppsvatten från glesbebyggelse utgjorde 2014 ca 4 % av den totala kvävebelastning som orsakas av människor.

Förslaget bromsar upp minskningen av fosfor- och kvävebelastningen på vattendrag från områden som inte ligger nära vattendrag eller på grundvattenområden. Minskningen är svår att uppskatta, eftersom den påverkas av fler faktorer såsom vart avloppsvattnet leds. Från en del fastighetsvisa avloppsvattensystem leds vattnet direkt till diken och via dem till vattendrag. En del system rinner ut i markan och via den transporteras också fosfor och kväve långsammare till vattnets kretslopp. Vilka näringsämnen som hamnar i vattendragen kan därför inte direkt härledas från avloppsvattnets halter av fosfor och kväve. Då den föreslagna ändringen bromsar upp minskningen i belastning, fördröjs också uppnåendet av målen i HELCOM:s rekommendation. Målnivån för miljöskyddet annanstans än på grundvattenområden och nära vattendrag torde uppnås först efter flera decennier.

Åtgärder enligt vattenvårdsplanerna

Till den delen kommer målen i vattenvårdsplanerna att uppnås något långsammare. De ändringar som gäller avloppsvatten i glesbygden kan påverka genomförandet av vattenvårdsåtgärder. Åtgärder i glesbygden med stöd av nationell lagstiftning är användning och underhåll av fastighetsvisa system för behandling av avloppsvatten enligt miljöskyddslagen. En kompletterande åtgärd i fråga om avloppsvatten i glesbygden är genomförandet av centralt avlopp. En-

ligt vattenvårdsplanerna bör sammanlagt ca 50 000 bostäder i glesbygden anslutas till avloppsnätet.

Glesbebyggelsen är koncentrerad till Nyland, Egentliga Finland och Österbotten, där behovet av att förbättra vattendragens ekologiska status också är störst enligt vattenvårdsplanerna.

Miljöns tillstånd i allmänhet och lokalt

Genom minskningen av näringsbelastningen från avloppsvatten från glesbebyggelse förebyggs övergödning av vattendragen, förbättras vattendragens ekologiska tillstånd samt minskas de risker för dricksvattnet som beror på avloppsvatten. Verkningarna av effektiveringen av behandlingen av avloppsvatten från enskilda fastigheter märks i synnerhet i bostädernas närmiljö och närvatten.

Ur en miljöskyddsaspekt är det viktigt att reningskravet på basnivå uppfylls mycket snart nära vattendrag och på grundvattenområden. Det bidrar till att minska sådan belastning från glesbebyggelse som påverkar vattens kvalitet på sådana områden.

Den föreslagna ändringen kan bromsa upp effektiviseringsåtgärderna och därmed inverka menligt på den lokala miljöns status. I fråga om fastigheter som är belägna annanstans än nära ett vattendrag eller havet eller på grundvattenområden växer ägarnas ansvar för att bl.a. beakta grannars brunnar vid användningen och underhållet av egna system.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Om författningarna ändras ofta försvåras efterlevnaden och tillsynen av bestämmelserna.

Ändringarna kräver alltså en nationell satsning på direktiv, utbildning, rådgivning och information bl.a. för kommunernas miljöskydds- och byggnadstillsynsmyndigheter samt ägare och innehavare till fastigheter. Resurser bör avsättas såväl för att uppdatera material och ordna utbildning som för att svara på frågor och skaffa information.

Tidpunkten då reningskraven på basnivå ska uppfyllas ska enligt förslaget grunda sig på en klassificering av områden i lagen, vilket främjar medborgarnas jämlikhet eftersom bestämmelserna är lika för alla. Då de föreslagna bestämmelserna ökar flexibiliteten eftersom förutsättningarna för undantag ändras, blir det till den delen lättare att beakta enskilda fall. Endast i de kommunala miljöskyddsföreskrifterna kan strängare krav än reningskraven på basnivå utfärdas.

Bestämmelserna blir tydligare och tidsmässigt definierade och fastighetens läge beaktas. Det främjar förståelsen och den allmänna acceptansen för bestämmelserna. Förslaget utgör en bättre balanserad helhet än gällande bestämmelser å ena sidan med tanke på de krav miljöskyddet ställer, å andra sidan ur fastigheternas ägares och innehavares perspektiv.

Konsekvenser för rättsskyddet och bestämmelsernas tydlighet

Med tanke på medborgarnas rättsskydd är det viktigt att bestämmelserna genomförs på ett enhetligt sätt i kommunerna. Därför bör man sträva efter att skapa så klara och entydiga bestämmelser som möjligt utan att de ändå blir alltför detaljerade. Då bestämmelserna flyttas upp på rätt författningsnivå och paragrafernas innehåll förtydligas främjas en enhetlig tillämpning av bestämmelserna i kommunerna, vilket är viktigt för bestämmelsernas tydlighet.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Miljöministeriet tillsatte under början av 2015 en arbetsgrupp med uppgift att bereda behövliga ändringar av lagstiftningen om behandling av hushållsavloppsvatten i glesbygden. Uppgiften specificerades under sommaren utifrån skrivningar i regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering. Rapporten blev klar under slutet av 2015.

Utkastet till regeringens proposition har beretts som tjänstemannaarbete i miljöministeriet. Utkastet till proposition har varit utsänt på remiss från den 27 april till den 18 maj 2016. Begäran om utlåtande har funnits tillgänglig på miljöministeriets webbplats. I begäran om utlåtande nämns också att också andra än de som nämns i sändlistan får lämna in utlåtanden.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtanden

Utkastet sändes på remiss till ca 70 myndigheter och samfund. Sammanlagt inkom nästan 60 remissyttranden, av vilka största delen är från instanser som nämns i remissens sändlista. Ett sammandrag av remissyttrandena har sammanställts i miljöministeriet och finns tillgängligt på ministeriets webbplats.

Allmänt

I huvudsak var remissinstansernas åsikter om propositionsutkastet mycket varierande. En del motsatte sig propositionen medan andra stödde den. En del remissinstanser ansåg att propositionen ur fastighetsägarnas perspektiv för utvecklingen i rätt riktning medan andra ansåg riktningen vara fel ur miljöskyddets perspektiv. En del remissinstanser ansåg att propositionen inte gör bestämmelserna som helhet tydligare utan mindre tydlig. I remissyttrandena ansågs också propositionen vara i huvudsak lyckad.

Vidare nämndes det särskilt i en del remissvar att bestämmelserna kontinuerligt ändrats ända sedan början av 2000-talet vilket skadar tilltron till bestämmelsernas kontinuitet. Enligt remissinstanserna försvårar det också myndigheternas verksamhet och försvagar medborgarnas förtroende för myndigheterna. Man önskade långsiktiga förslag till lösningar och bestämmelser som leder till en skäligare situation. Å andra sidan påminde en del remissinstanser om utgångspunkterna enligt principen "förorenaren betalar" och betonade miljöskyddets nivå inklusive förebyggandet av vattenföroreningar och tryggheten av brunnar.

Indelningen i zoner enligt effektiveringsåtgärdernas tidpunkt

Indelningen i zoner ansågs bra, eftersom den gör bestämmelserna mer skäliga. En del remissinstanser motsatte sig innehållet i de föreslagna bestämmelserna och såg inget behov av olika bestämmelser för olika zoner.

Den föreslagna placeringen högst 100 meter från vattendrag eller på grundvattenområde

Förslagen till ändringar i avståndskriteriet varierade mellan 50 och 500 meter. Två remissinstanser stödde avstånd under 100 meter och likaså ingick avstånd över 500 meter i två remissvar. De flesta som föreslog ändringar föreslog att avståndet i lagen ska vara 200–300 me-

RP 128/2016 rd

ter. Det ansågs också att 100 meter är en bra utgångspunkt eller åtminstone ett minimum. En del remissinstanser ansåg att avståndsdefinitioner i kommunala miljöskyddsföreskrifter inte kan användas som motivering eftersom effektiviseringsåtgärder enligt gällande rättsläge också ska utföras inom viss tid på områden som inte omfattas av föreskrifterna. I fråga om grundvattenområden föreslogs det att områden av klass E ska läggas till kriterierna. I ett utlåtande nämndes också beaktandet av havsstränder.

Företrädare för flera olika instanser ansåg att avstånden bör definieras noggrannare i bestämmelserna. Detta eftersom definitionen av avstånden annars blir beroende av den kommunvisa tillämpningen. I remissvaren föreslogs också kriterier för att definiera avstånd.

Remissinstanserna föreslog också att ytterligare områden ska omfattas av bestämmelserna. Förslagen gällde tätbebyggda områden, boendetäta områden eller tätorter, byar och små byar. Det föreslogs också att brunnar och källor ska omfattas av de föreslagna bestämmelserna. En del instanser föreslog också avstånd för en del objekt. Att brunnar ska omfattas motiverades med hushållsvattnets kvalitet och miljöhälsoaspekter. Flera instanser nämnde att begreppet vattendrag i praktiken lämnar rum för tolkning. Det föreslogs också att havsstränder ska beaktas i bestämmelserna.

Den ändrade tidsfristen för genomförande

Över 15 remissinstanser motsatte sig att tidsfristen ändras. Motståndet motiverades ofta med att tidsfristen redan förlängts och att ingen ny förlängning av fristen för effektiviseringsåtgärder behövs. Man har redan haft över 10 år på sig att genomföra effektiviseringsåtgärder. En del remissinstanser förhöll sig neutralt till en ändring av tidsfristen och en del stödde ändringen eller en kortare tidsfrist än den föreslagna.

Undantag och lindrade kriterier

I fråga om undantag fördelade sig utlåtandena innehållsmässigt på två perspektiv: En del motsätter sig att undantagen begränsas till situationer enligt den föreslagna 154 a §. Undantag bör vara möjliga också i situationer enligt den föreslagna 156 b §. Det bör vara möjligt att göra undantag också från miljöskyddsföreskrifter som utfärdats av kommunen, liksom enligt gällande rättsläge och praxis. I några utlåtanden föreslogs det att undantag från reningskravet på basnivå inte ska kunna beviljas för fritidsbostäder.

Det förekom också motstånd mot förslaget att lindra kriterierna för undantag så att ordet och ändras till eller. Om det hade varit den enda föreslagna ändringen hade den kunnat godkännas. Det föreslogs också vidareutveckling av undantaget på andra enskilda punkter. För att förtydliga undantagsförfarandet föreslogs också att det behandlas i en särskild paragraf.

Däremot gällde en del utlåtanden som gick i samma riktning låg belastning. Låg belastning kan inte definieras som i utkastet till paragrafer och motiveringar. Den föreslagna paragrafen bör ändras så att låg belastning definieras snävare än i de nu föreslagna motiveringarna. I annat fall kan största delen av hushållen beviljas undantag efter hushållens genomsnittliga storlek minskat.

Tillämpning av kravet annanstans än nära vattendrag eller på grundvattenområden - kopplingen till sanering av byggnader

Den föreslagna kopplingen av effektiviseringsåtgärderna mötte både understöd och motstånd. Det föreslogs att bestämmelserna lindras ytterligare bl.a. genom att möjliggöra undantag också

annanstans än nära vattendrag eller på grundvattenområden. Å andra sidan föreslogs en tidsfrist för genomförandet också i fråga om att få system på fastigheter på sådana områden att uppfylla reningskravet på basnivå. Det framhölls särskilt att miljöskyddsaspekten förbigås eftersom renoveringar görs sällan eller de kanske skjuts upp av den orsaken. I andra utlåtanden betonades fastighetsägarens perspektiv på när effektiviseringsåtgärder ska genomföras. Vidare efterlystes information om hur tillsynsmyndigheten kan agera om bestämmelserna inte följs. En del remissinstanser var bekymrade över att de nya bestämmelserna också kan leda till att man inte ansöker om bygglov för att inte behöva renovera avloppsvattensystemet. I remissvaren föreslogs också ytterligare faktorer som ska innebära att effektiviseringsåtgärderna ska genomföras.

Krav som gäller dem som orsakar större belastning

Några remissinstanser anser att det ska föreskrivas om strängare krav för reningsverk på minst 10 eller 20 men under 100 personekvivalenter. För sådana reningsverk föreslogs en tidsfrist för att genomföra effektiviseringsåtgärder om deras verksamhet inte kräver miljötillstånd.

Kommunala miljöskyddsföreskrifter

De föreslagna bestämmelserna om kommunala miljöskyddsföreskrifter ansågs vara bra och inga ändringar föreslås i dem. I ett enskilt remissvar föreslogs att bestämmelserna om undantag kommunala miljöskyddsföreskrifter inte ska ändras. Av bestämmelserna ska också tydligt framgå att den riktgivande reningseffekten inte är den största effekt som en kommun kan kräva i sina föreskrifter.

Redogörelse av hushållsavloppsvattensystem och bruks- och underhållsanvisningar

I några utlåtanden ansågs bestämmelsen behövlig. Det förekom också motstånd mot den föreslagna paragrafen som ansågs innebära ökad reglering och byråkrati. Det ansågs att bestämmelserna bör samordnas med markanvändnings- och bygglagen i stället för att frågan regleras i miljöskyddslagen.

Samordning av förslaget med lagen om vattentjänster

I en del utlåtanden ansågs det att förslaget förskjuter tyngdpunkten från byggandet av avloppsnät till fastighetsvisa lösningar. I den fortsatta beredningen har bestämmelserna i 10 § i lagen om vattentjänster ansetts behövliga. I fråga om vattentjänsterna som helhet betonades de föreslagna bestämmelsernas betydelse i några utlåtanden samt kommunens ansvar för vattentjänsterna.

Konsekvensbedömning

I remissvaren betonas att konsekvenserna inte utretts på ett tillräckligt sätt. Bedömningen av propositionens konsekvenser bör kompletteras och fördjupas. Konsekvenserna bör också bedömas bl.a. med tanke på vattentjänsterna som helhet och rättsskyddet.

Ändring av förordningen och tidtabellen

I några remissvar ingår förslag om ändringar i förordningen. Ett utkast till förordning borde ha varit tillgängligt för att möjliggör en bättre helhetsbild.

Hur remissvaren har beaktats

RP 128/2016 rd

I definitionsparagrafen föreslås bestämmelsen om belastningstal för glesbebyggelse i 4 punkten strykas och bilda en ny 154 a §. Vidare ska paragrafens innehåll basera sig på 2 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden.

Det föreslås att bestämmelser om reningskravet på basnivå ska ingå i en ny 154 b §. Den föreslagna paragrafens innehåll baserar sig på 156 § och på 3 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden.

Den föreslagna 156 § har utvecklats genom att det moment som gäller planen flyttas till den föreslagna 157 a §, där det föreslås ingå bestämmelser om en plan för system för hushållsavloppsvatten.

Med anledning av remissvaren föreslås det att också avstånd från havsstrand ska nämnas i 156 a §. I paragrafen föreslås också ingå en bestämmelse om hur avståndet ska definieras. Vidare föreslås att ett bemyndigande att utfärda förordning tas in i paragrafen.

Med anledning av remissvaren föreslås också en särskild paragraf om undantag (156 d §). Det gör tillämpningen av bestämmelsen tydligare och är också motiverat med tanke på 80 § i grundlagen.

Med anledning av 80 § i grundlagen föreslås också en ny 157 a § om plan för avloppsvattensystem. Förslaget baserar sig på den gällande förordningen om avloppsvatten i glesbygden och i huvudsak på dess bilaga 1.

För tydlighetens skull har tekniska ändringar också gjorts i 238 §. Den rättsliga ställningen för dem som fått åldersundantag blir tydligare. Avsikten är att deras ställning inte ska förändras. Ordalydelsen för hur den föreslagna tidsfristen ska tillämpas har också justerats.

De tekniska ändringar som paragrafändringarna kräver har gjorts både i paragrafhänvisningarna och i de föreslagna bemyndigandena att utfärda förordning. Nya bemyndiganden att utfärda förordning har också lagts till.

Dessutom har propositionens innehåll utvecklats utifrån remissvaren bl.a. så att den allmänna motiveringen har kompletterats. Textavsnitten om kommunala miljöskyddsföreskrifter har specificerats bl.a. så att föreskrifternas förhållande till lagen och förordningen beskrivs. Också avsnittet om konsekvensbedömning har utvidgats och kompletterats.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

154 §. *Definitioner i samband med behandling av hushållsavloppsvatten.* Det föreslås att 4 punkten i paragrafen upphävs. Om belastningstal för glesbebyggelse föreskrivs i den nya 154 a §.

154 a §. *Belastningstal för glesbebyggelse.* I paragrafen ingår motsvarande bestämmelser om belastningstal för glesbebyggelse som i 154 § 4 punkten i gällande lag och i 2 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden.

Enligt 1 mom. utvisar belastningstal för glesbygden den genomsnittliga belastning av organisk materia, fosfor och kväve i gram per dygn som obehandlat hushållsavloppsvatten orsakar per invånare. Belastningstalet definieras på samma sätt som hittills. Belastningstalet består alltså av belastningsmängden för olika belastningstyper.

I 2 mom. ingår ett bemyndigande för statsrådet att i förordning utfärda närmare bestämmelser om belastningstal för glesbebyggelse. I förordningen om avloppsvatten i glesbygden ingår redan nu bl.a. tekniska bestämmelser om dimensionering. I förordning ska man också liksom hittills få utfärda närmare bestämmelser om belastningstal för glesbebyggelse som ska utnyttjas vid planeringen, liksom enligt förordningens bilaga 1, tabell 1. Det är fråga om en sådan ändring som förutsätts i 80 § i grundlagen.

154 b §. *Reningskrav på basnivå.* Det föreslås att en ny paragraf om reningskravet på basnivå tas in i kapitlet. Paragrafen baserar sig både på 156 § 2 mom. och på 3 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden. Bl.a. i fråga om författningsnivån har bestämmelsen bedömts av grundlagsutskottet (GrUU 44/2010 rd) i samband med ett tidigare ändringsförslag. Allmänna bestämmelser om reningskravet på basnivå bör tas in i lagen med beaktande av 80 § i grundlagen. Inga ändringar föreslås i bestämmelsernas materiella innehåll.

I de föreslagna behandlingskraven kan olika avlopps- och behandlingssystemens miljömässiga egenskaper beaktas likvärdigt liksom hittills. Kraven begränsar inte åtgärderna endast till behandlingen av avloppsvatten utan utsläppen kan minskas genom åtgärder i hela avloppsvattensystemet och användningen av det. Så bibehålls förutsättningarna att utveckla hela avloppsvattensystemet för att minska miljöbelastningen på ett operativt och ekonomiskt effektivt sätt.

I det föreslagna 1 mom. föreskrivs om reningskravet på basnivå. Betydelsen av avloppsvattens miljöpåverkan beskrivs tydligast genom belastningens storlek. För förebyggandet av miljöföroreningar har det ingen större betydelse om belastningen minskas t.ex. genom en effektivare rening av avloppsvatten eller genom att uppkomsten av avloppsvattenbelastning förebyggs t.ex. med torrklosetter. Enligt förslaget ska hushållsavloppsvatten behandlas så att belastningen på miljön minskar i fråga om organisk materia med minst 80 %, totalfosfor med minst 70 % och totalkväve med minst 30 % jämfört med den belastning genom obehandlat avloppsvatten som anges med hjälp av belastningstalet för glesbebyggelse.

Då får den maximala miljöbelastningen av avloppsvatten per person i sedvanligt boende vara: i fråga om organisk materia (BHK 7) 10 g, totalfosfor (P) 0,66 g, och totalkväve (N) 9,8 g per person och dygn. Motsvarande bestämmelse ingår nu i 3 § i förordningen.

Utsläppskraven gäller de vanligaste utsläppen av nedsmutsande ämnena i hushållsavloppsvatten. För behandlat avloppsvatten förslås inga särskilda hygienkrav. De föreslagna utsläppskraven förutsätter ändå sådana avloppsvattensystem att den hygieniska kvaliteten hos det behandlade avloppsvatten som hamnar i naturen är väsentligt bättre än hos avloppsvatten som behandlats i segmenteringsbrunnar. Vid sådan behandling av avloppsvatten som fyller kraven minskar de fekala bakterierna i regel med mer än 95 %. Syftet med behandlingskravet är att minska risken för indirekta föroreningar från avloppsvatten i hushållsvattenbrunnar och boendemiljö.

I 2 mom. ingår ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om grunderna för dimensionering av reningskravet på basnivå för hushållsavloppsvatten och om metoder för att uppfylla kravet ska få utfärdas genom förordning. Dimensioneringsgrunderna och metoderna utnyttjas vid planeringen av systemen. Avsikten är att i förordning utfärda sådana närmare bestämmelser med beaktande av fastigheternas användningsändamål som nu ingår i bilaga 1, stycke C i bilagan till förordningen om avloppsvatten i glesbygden.

156 §. *System för behandling av hushållsavloppsvatten.* I paragrafen föreslås bestämmelser om system för behandling av avloppsvatten som delvis motsvarar gällande lydelse i 156 § 1 och 2 mom. För tydlighetens skull föreslås det att sådana allmänna bestämmelser som förutsätts i 80 § i grundlagen tas in i paragrafen. Det föreslås att paragrafens ordalydelse förtydligas genom att den delvis ändras till aktiv form i stället för den tidigare passiva.

Däremot föreslås det att begreppet reningskrav på basnivå inte längre ska regleras i paragrafen, utan en sådan bestämmelse föreslås ingå i 154 b §. I paragrafen regleras inte heller längre utfärdandet av strängare reningskrav i de kommunala miljöskyddsföreskrifterna, utan det föreslås att den bestämmelsen flyttas till 157 §.

Det föreslås att hänvisningen till de rikstäckande vattenvårdsmålen stryks såsom obehövlig. I 28 § i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen ingår en vidsträckt bestämmelse om beaktande av förvaltningsplanen och havsförvaltningsplanen.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska ägaren till en fastighet se till att det på fastigheten finns ett lämpligt system för behandling av hushållsavloppsvatten vilket motsvarar det nuvarande rättsläget. Med fastighetens ägare jämställs också arrendetagare i en viss ställning.

Lämpligheten för ändamålet bedöms nästan lika som enligt gällande bestämmelser även om noggrannare bestämmelser än tidigare föreslås om hur grundvattenområden ska beaktas. Dessutom föreslås det att ordningsföljden i förteckningen över kriterier för att bedöma lämpligheten ändras.

En definition av behandlingssystem ingår i 154 § 2 punkten och det kan t.ex. bestå av slamavskiljare, infiltration, markbädd, sluten tank, minireningsverk eller någon annan anordning, alternativt en kombination av dem. Bestämmelsens syfte är att förtydliga principen om teknologineutralitet i lagen. Enligt den kan vilken som helst lämplig anläggning eller metod i princip godkännas.

För att bedöma om ett system för behandling av avloppsvatten är lämpligt krävs i praktiken en inspektion på fastigheten. Faktorer som beaktats då man bedömt om en behandlingsmetod är lämplig är t.ex. jordmånen, byggnadsplatsens areal, byggnaderna och deras användning, bestämmelser om byggnadsplatsers minimiareal samt olika funktioners avstånd från vattendrag och grundvattenområden. Med belastning från användningen av fastigheten avses att systemet ska dimensioneras enligt fastighetens invånarantal och avloppsvattnets art och mängd.

RP 128/2016 rd

Som grund för dimensioneringen av systemet används vanligen ett kalkylerat invånarantal. Systemet ska dock kunna anläggas successivt om betydligt färre personer bor på fastigheten vid byggnadstidpunkten. Ett bemyndigande att utfärda förordning som gäller detta föreslås ingå i 154 b §.

Med egenskaperna hos andra avloppsvattensystem avses i synnerhet om på fastigheten finns ett system som skiljer åt totalet avloppsvatten och annat avloppsvatten. Åtskiljning av avloppsvatten inverkar direkt på dimensioneringsgrunden. Om man t.ex. tar i bruk en torrklosett-lösning minskar man behovet att behandla avloppsvattnet betydligt.

Paragrafens 2 mom. består delvis av förtydliganden och tidigare innehåll. Behandlingssystemet för avloppsvatten i en fastighet ska uppfylla reningskraven på basnivå, liksom hittills. Vidare föreslås det att reningskravet på basnivå ska iaktas vid planeringen, konstruktionen och driften av system för behandling av avloppsvatten från en byggnad, vilket motsvarar nuvarande rättsläge. Genom reningskraven på basnivå säkerställs en tillräcklig reningsnivå ur ett miljöskyddsperspektiv med avseende på de ämnen som nämns ovan, jämfört med belastningen från obehandlat avloppsvatten. Skyldigheten enligt bestämmelsen gäller förutom fastighetens ägare också arrendetagare i viss ställning samt planerare och dem som utför byggnadsarbeten.

Reningsnivån för system för behandling av hushållsavloppsvatten är att reningskraven på basnivå ska uppnås kontinuerligt. Genom att kravet på rening på basnivå uppnås säkerställs en tillräcklig reningsnivå ur ett miljöskyddsperspektiv med avseende på de ämnen som nämns ovan, jämfört med belastningen från obehandlat avloppsvatten. I det avseendet anknyter den föreslagna bestämmelsen starkt till 154 b §.

Förordningen om avloppsvatten i glesbygden tillämpas på behandlingen av avloppsvatten från sådana fastigheter som inte är anslutna till avloppsnätet och för vilka miljötillstånd inte krävs. Sådana små avloppsreningsverk som inte överskrider tillståndströskeln enligt miljöskyddslagen och som omfattas av denna bestämmelse är förutom fastigheternas egna och gemensamma minireningsverk också t.ex. gemensamma avloppsvattenreningsverk för små byar samt reningsverk vid läroinrättningar, kursgårdar eller mottagningscentraler eller inom turistbranschen eller andra liknande branscher vilkas avloppsvatten till egenskaper och struktur motsvarar avloppsvatten från bostäder.

I 3 mom. ingår ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning.

Det föreslås att den del av bemyndigandet att utfärda förordning som gäller avslamning stryks som obehövlig med beaktande av gällande bestämmelser som inte innehåller något sådant krav. I de gällande bestämmelserna på förordningsnivå ingår däremot anvisningar om bruks- och underhållsanvisningar i bilaga 2 till förordningen. De gällande bestämmelserna gäller bruks- och underhållsanvisningar och anvisningar i dem om avslamning. Det har varit ägnat att orsaka förvirring då lagrummet har tolkats som om det avsåg ett krav på avslamning.

Därför föreslås det att närmare bestämmelser om planering, användning och underhåll av avloppsvattensystem liksom hittills ska kunna utfärdas genom förordning av statsrådet.

156 a §. *Genomförande av reningskrav på basnivå på stränder och grundvattenområden.* Det föreslås att bestämmelser om uppfyllande av reningskraven på basnivå nära ett vattendrag och havet och på grundvattenområden tas in i en ny 156 a § och bestämmelser om undantag från dem i en ny 156 d §.

RP 128/2016 rd

I den föreslagna 156 a § uttrycks omsorgsplikten för tydlighetens skull i aktiv form och den gäller fastighetens ägare. Med ägaren till fastigheten kan också arrendetagare i en viss ställning jämföras. Till denna del motsvarar förslaget det gällande rättsläget.

I denna paragraf föreslås att gamla fastighetsvisa system för behandling av avloppsvatten för fastigheter som är beläget på ett område på högst 100 meters avstånd från ett vattendrag eller som är beläget på ett område på högst 100 meters avstånd från havet eller på ett för vattenförsörjning använt eller lämpligt grundvattenområde ska uppfylla reningskraven på basnivå enligt 154 b §. Också hittills har reningskraven på basnivå gällt system på fastigheter i de områdena. På grundvattenområden ska också beaktas förbudet mot förorening av grundvatten i 17 § i miljöskyddslagen.

Det ska vara fråga om ett gammalt system för behandling av avloppsvatten. Därmed avses system för behandling av hushållsavloppsvatten som baserar sig på de krav som gällde vid en byggnadstidpunkt före 2004 eller på bygglöv som beviljats före 2004.

Med vattendrag avses i vattenlagen sjöar, tjärnar, älvar, bäckar och andra naturliga vattenområden samt konstgjorda sjöar, kanaler och andra motsvarande konstgjorda vattenområden (vattenlagen 1:3 3 punkten). Enligt vattenlagen avses med vattendrag dock inte rännilar, diken eller källor. De föreslagna bestämmelserna ska också tillämpas nära havsstränder.

Det föreslås att avståndet enligt paragrafen ska bestämmas från strandlinjen enligt medelvattenstånd liksom i 1 kap. 5 § i vattenlagen. Det föreslås att avståndet ska beräknas från strandlinjen enligt medelvattenstånd till den närmaste byggnadens vägg. De byggnader i vilka hushållsavloppsvatten uppstår ska beaktas. Vid beräkningen kan databasmaterial utnyttjas. Med grundvattenområde avses i praktiken grundvattenområden i klass 1 och 2 enligt 10 b § i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004). Klassificeringen av sådana områden pågår i NTM-centralerna.

Också i lagförslagets ikraftträdandebestämmelser ingår en mening om tidpunkten då 156 a § ska tillämpas. Fastighetsvisa system för behandling av hushållsavloppsvatten ska på sådana områden som avses i 156 a § uppfylla reningskraven på basnivå senast den 31 oktober 2019.

156 b §. Genomförande av reningskrav på basnivå på andra områden. Det föreslås att i lagen tas in en ny 156 b §. I paragrafen föreslås ingå bestämmelser om på vilka grunder reningskraven på basnivå (154 b §) ska iakttas vid reparationer och ändringar i system för behandling av avloppsvatten enligt 156 a § på fastigheter utanför sådana områden som nämns i 156 a §.

Förslaget innebär att reningskraven på basnivå ska tillämpas fastighetsvis. Eftersom fastighetens ägare beslutar när en tillståndspliktig åtgärd ska utföras på fastigheten, kan åtgärden förläggas till en tidpunkt som ägaren anser lämplig. Genom den föreslagna ändringen skjuts uppfyllandet av reningskraven på basnivå på fastigheten fram till en senare tidpunkt. Det föreslås inte att bestämmelsen ska möjliggöra några undantag.

Omsorgsplikten enligt paragrafen uttrycks för tydlighetens skull i aktiv form och den gäller ägaren till fastigheten. Med ägaren till fastigheten kan också arrendetagare i en viss ställning jämföras. Till den delen motsvarar förslaget gällande rättsläge.

Enligt den föreslagna paragrafen ska reningskraven på basnivå enligt 154 b § tillämpas annanstans än nära vattendrag eller nära havet eller på grundvattenområden vid planering, konstruktion, reparation, ändring och drift av ett gammalt system för behandling av avloppsvatten, då på fastigheten utförs sådana åtgärder som nämns i punkt 1 eller 2.

De föreslagna ändringarna kan sakligt sett delas in i två grupper.

Den första gruppen (punkt 1) utgörs av sådana tillståndspliktiga åtgärder som berör det fastighetsvisa hushållsavloppsanläggningen. Det innebär att på fastigheten görs sådana tekniska reparationer eller ändringar som uttryckligen berör uppkomsten eller behandlingen av hushållsavloppsvatten. I det sammanhanget ska systemet då enligt förslaget fås att uppfylla reningskraven på basnivå. Med en sådan ändring avses att det konstrueras en vattenklosett eller görs sådana tillståndspliktiga reparationer eller ändringar som gäller vatten- och avloppsanordningar där systemet förnyas eller repareras i sin helhet. Enligt 126 a § i markanvändnings- och bygglagen är bl.a. byggande eller ändring av fastighetsvisa system för avloppsvatten en tillståndspliktig åtgärd. I 156 b § i förslaget avses både åtgärder som kräver åtgärdstillstånd och åtgärder som kräver bygglov (125 §). Det är motiverat att se till att det tekniska systemet uppfyller reningskraven på basnivå eftersom åtgärden då uttryckligen berör det tekniska systemet. Markanvändnings- och bygglagen har beaktats i den föreslagna paragrafen. Också ur byggnadsinspektionens perspektiv finns det skäl att sammanjämka 156 b § i förslaget och 125 och 126 a § i markanvändnings- och bygglagen.

Den andra gruppen (punkt 2) utgörs av reparations- och ändringsprojekt som kan jämföras med uppförandet av en byggnad och som kräver bygglov. Sådana projekt som kan jämföras med en ändring i klass med nybyggnation kallas i allmänt språk ofta grundreoveringar. I paragrafen avses sådana åtgärder som nämns i 125 § 2 mom. i markanvändnings- och bygglagen, i början av meningen. Bedömningskriterier är åtgärdernas art och omfattning samt deras värde, vilket konstateras i detaljmotiveringen till paragrafen (RP 101/1998 rd). Projektet syftar till att förlänga byggnadens livscykel så att den motsvarar en ny byggnads. Vid så omfattande, tillståndspliktiga reparationer och ändringar är investeringen i fastigheten betydande. Sådana åtgärder ska innebära en skyldighet att uppfylla reningskraven på basnivå. Det är motiverat i synnerhet av miljöskyddsorsaker eftersom byggnadens livscykel förlängs. Också ur byggnadstillsynsmyndigheternas perspektiv är det motiverat att använda samma begrepp som i 125 § 2 mom. (början av satsen).

Sådana ändringar som avses i denna paragraf utgörs däremot inte av t.ex. en väsentlig ändring, målning eller materialbyte på fasaden, byte till ett annat slags fönster eller andra motsvarande reparationer och ändringar som vanligen kräver bygglov. Detsamma gäller t.ex. inglasning av en veranda, tillbyggnad av en byggnad och reparationer eller ändringar där den yta som räknas till bostadsytan ökar.

156 c §. *Strängare reningskrav än krav på basnivå.* Det föreslås att i lagen tas in en ny 156 c §. Paragrafen baserar sig på 156 § 3 mom. i gällande lag, som omformuleras till en sådan allmän bestämmelse som krävs i 80 § i grundlagen. Inga ändringar föreslås i bestämmelsens innehåll. Bestämmelsen har stor praktisk betydelse och med tanke på systematiken som helhet bör den bibehållas.

Enligt 1 mom. ska fastighetens avloppsvattensystem uppfylla strängare krav än reningskrav på basnivå i stället för kraven i 154 b, 156, 156 a och 156 b § om det föreskrivs någon annanstans i lag eller bestäms eller föreskrivs med stöd av lag. Här hänvisas bl.a. till hälsoskyddslagstiftningen, enligt vilken en hälsoskyddsmyndighet får utfärda föreskrifter bl.a. för skydd av hälsan och undanröjande av sanitära olägenheter.

Enligt 2 mom. får i de kommunala miljöskyddsföreskrifterna med stöd av 202 § meddelas sådana strängare krav än reningskrav på basnivå om det är motiverat med hänsyn till de lokala miljöförhållandena. I den föreslagna bestämmelsen hänvisas till 202 §, liksom i gällande lag.

Kommunerna kan avvika från miljöskyddsföreskrifterna med stöd av 202 § 4 mom. liksom enligt gällande lag.

I 3 mom. ingår ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning. Avsikten är att i en förordning ta in ett vägledande krav på den reningsnivå hushållsavloppsvatten ska uppnå om de kommunala miljöskyddsföreskrifterna innebär högre krav än 154 b §. Bestämmelser om en vägledande reningsnivå behövs alltså, eftersom inga ändringar föreslås i det gällande rättsläget. Bestämmelser om en vägledande reningsnivå finns i 4 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden och ett flertal kommuner har tagit in innehållet i eller en direkt hänvisning till 4 § i förordningen i sina miljöskyddsföreskrifter. I de kommunala miljöskyddsföreskrifterna ingår också strängare krav än i 4 § i förordningen om avloppsvatten i glesbygden.

En vägledande reningsnivå som styr innehållet i miljöskyddsföreskrifterna behövs alltså. Detta viktiga redskap konkretiseras liksom hittills i bindande kommunala föreskrifter.

156 d §. *Avvikelse från kraven på behandling av hushållsavloppsvatten.* I paragrafen ingår ett bemyndigande för kommunens behöriga myndighet att bevilja tillstånd att avvika från bestämmelsen och om kriterierna för ett sådant tillstånd samt om vilka grunder som ska beaktas vid bedömningen av åtgärdernas skälighet. I paragrafen föreskrivs också om när tillståndet förfaller.

Bestämmelsens innehåll motsvarar i huvudsak 157 § i gällande lag utom att kriterierna för att bevilja avvikelse föreslås lindras. Det föreslås att lindringen genomfars så att ordet *och* byts ut mot *eller*. Dessutom föreslås det att bestämmelserna ändras så att en förutsättning för undantag är att belastningen av hushållsavloppsvatten är anmärkningsvärt obetydlig i stället för liten. Det föreslås att undantag ska vara möjliga på sådana områden som avses i 156 a §. Enligt det föreslagna 1 mom. ska kommunens behöriga myndighet på ansökan få avvika från reningskravet på basnivå på sådana områden som avses i 156 a §. Det föreslås att orden "på ansökan" ska fogas till meningen så att det är tydligt att det är fråga om prövningsbaserade undantag i enskilda fall. Kommunens behöriga myndighet, som vanligen är en miljöskyddsmyndighet, får bevilja en sökande undantag för högst fem år i sänder, liksom hittills. Det föreslås inga bestämmelser i lagen om hur många gånger undantag får beviljas, vilket motsvarar gällande bestämmelser.

I 2 mom. föreskrivs om kriterierna för att bevilja tillstånd att avvika. En förutsättning för avvikelse föreslås vara att belastningen på miljön med hänsyn till användningen av fastigheten ska anses vara anmärkningsvärt obetydlig jämfört med belastningen från obehandlat avloppsvatten eller de åtgärder som krävs för att förbättra behandlingssystemet bedömda som en helhet är oskäligen för fastighetsinnehavaren på grund av de höga kostnaderna och de tekniska kraven. Belastningen på miljön ska med hänsyn till användningen av fastigheten vara anmärkningsvärt obetydlig jämfört med belastningen från obehandlat hushållsavloppsvatten. Anmärkningsvärt obetydlig belastning innebär att antalet personer som bor på fastigheten eller användningen av den i övrigt inte avsevärt avviker från genomsnittet i glesbygden på ett sätt som ökar belastningen. I praktiken krävs alltså att antalet personer som bor på fastigheter är en till två. Det är mindre än genomsnittet på tre invånare. Alternativt förutsätts att fastighetens nyttjandegrad av något annat skäl är mindre än genomsnittet.

Vid bedömningen av huruvida de åtgärder som krävs är oskäligen ska liksom hittills beaktas faktorer som grupperats i tre punkter, i vilka inga ändringar föreslås. Vidare påverkas bedömningen av oskälighet enligt 156 d § i förslaget av personliga förhållanden och beslutet gäller endast sökanden.

Enligt 1 punkten i förslaget ska fastighetens läge på ett område som ska anslutas till avlopps-nätet beaktas. Vidare ska man kunna ansöka om undantag om det är känt att avloppsnätet på ett vattentjänstverks verksamhetsområde är avsett att utvidgas eller något annat avloppsnät är avsett att byggas. De faktorer som nämns i 2 och 3 punkten är särskilda omständigheter som berör innehavaren till fastigheten såsom hög ålder och andra liknande faktorer i deras livssitu-ation liksom också långvarig arbetslöshet eller sjukdom hos innehavaren till fastigheten eller något annat jämförbart hinder för betalning. I sådana situationer kan känsliga och eventuellt också konfidentiella faktorer som gäller sökandens finansiella ställning eller hälsotillstånd ligga till grund för undantag.

I 3 mom. föreskrivs om när tillståndet förfaller. Tillståndet förfaller om fastighetens använd-ning ändras så att belastningen ökar samt liksom hittills om fastighetens ägare eller innehavare byts ut. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande rättsläge. Det föreslås att bestäm-melsen ska fogas till paragrafen för tydlighetens skull.

Liksom hittills kan 156 d § i förslaget också tillämpas på fritidsfastigheter. I vissa situationer kan det finnas grund för att tillämpa de föreslagna undantagsbestämmelserna. Vid bedömning- en av om det finns grund för att tillämpa undantagsbestämmelserna i enskilda fall kan de kommunala myndigheterna också t.ex. beakta den höjda utrustningsnivån för fritidsbostäder och möjligheterna till användning året om ur den aktuella fastighetens perspektiv, vilket kon- stateras i Miljöutskottets betänkande MiUB 18/2010.

I fråga om fritidsbostäder är tiden som tillbringas i bostaden en faktor som ska beaktas då man bedömer om belastningen kan anses vara liten. Om det är fråga om en s.k. andra bostad där man tillbringar en mycket stor del av året är belastningen inte utan vidare liten på det sätt som avses i den föreslagna paragrafen.

157 §. Redogörelse för hushållsavloppsvattensystem och bruks- och underhållsanvisningar. I 157 § föreslås bestämmelser om redogörelser för hushållsavloppsvattensystem och bruks- och underhållsanvisningar på det sätt som krävs i 80 § i grundlagen. Förslaget grundar sig på gäl- lande bestämmelser. Bestämmelser om redogörelser ingår i 5 och 6 § i den gällande förord- ningen om avloppsvatten i glesbygden samt i dess bilaga 1 punkt 1.2B. Den föreslagna be- stämmelsen om bruks- och underhållsanvisningar grundar sig på 7 § i förordningen om av- loppsvatten i glesbygden och dess bilaga 2.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska ägaren till en fastighet se till att det finns en redogörelse för hushållsavloppsvattensystemet och bruks- och underhållsanvisningar för systemet. Vidare fö- reslås det att de dokumenten på begäran ska visas för tillsynsmyndigheten. Med ägare jäm- ställs också arrendetagare i en viss ställning.

Om en sådan plan för avloppsvattensystemet som avses i 157 a § har gjorts upp, ska ingen re- dogörelse krävas. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande bestämmelser. Med beak- tande av 80 § i grundlagen bör frågan regleras på lagnivå i stället för de gällande bestämmel- serna på förordningsnivå.

Redogörelsen för avloppsvattensystemet ska enligt förslaget innehålla en beskrivning av hur avloppsvattnen från fastigheten behandlas och en bedömning av miljöbelastningen och hur re- ningskraven uppfylls samt innehålla andra väsentliga uppgifter om systemet. Syftet med redo- görelsen är att fastighetens ägare påvisar kännedom om det fastighetsvisa avloppsvattensyste- met, dess funktion och användningens konsekvenser. Liksom hittills ska myndigheten vid be- hov utifrån uppgifterna i redogörelsen kunna bedöma om fastighetens system för behandling av hushållsavloppsvatten är tillräckligt och lämpligt för ändamålet.

RP 128/2016 rd

Redogörelsens innehåll ska vara tillräckligt täckande för att man utifrån den ska kunna bedöma om avloppsvattensystemet uppnår den reningsnivå som krävs. Vidare ska redogörelsen vara sådan att man utifrån den kan göra upp relevanta bruks- och underhållsanvisningar.

Bruks- och underhållsanvisningarna ska innehålla uppgifter som behövs för att avloppsvattensystemet och systemet för behandling av avloppsvatten ska kunna användas på behörigt sätt och för fullgörande av underhållsskyldigheten. Avloppsvattensystemet ska användas och underhållas i enlighet med anvisningarna. Då bruks- och underhållsanvisningarna följs kan ägaren till fastigheten liksom hittills försäkra sig om att åtgärder för användning och underhåll blir gjorda i tid så att systemet hålls i brukbart skick. Det föreslås att närmare föreskrifter om bruks- och underhållsanvisningarna ska utfärdas genom förordning.

I bruks- och underhållsanvisningarna ska bl.a. ingå krav på regelbunden skötsel och regelbundet underhåll samt på vilka åtgärder som ska vidtas t.ex. vid felsituationer. Utifrån bruks- och underhållsanvisningarna kan företagen i branschen utveckla sin verksamhet och erbjuda fastigheternas ägare eller innehavare sådana tjänster som de behöver.

I 2 mom. ingår en informativ hänvisning till markanvändnings- och bygglagstiftningen. I 117 i § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) bestäms om bruks- och underhållsanvisningar. I bestämmelsen ingår ett bemyndigande att utfärda förordning och avsikten är att utfärda närmare bestämmelser genom förordning av ministeriet. Enligt markanvändnings- och bygglagen är bl.a. fritidsbostäder som inte är avsedda för användning året om befriade från skyldigheten att göra upp bruks- och underhållsanvisningar.

I 3 mom. ingår ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om innehållet i redogörelsen för avloppsvattensystemet och bruks- och underhållsanvisningen ska liksom hittills kunna utfärdas genom förordning.

157 a §. Plan för avloppsvattensystem. Det föreslås att det i en ny paragraf ska föreskrivas om planer för hushållsavloppsvattensystem enligt kravet i 80 § i grundlagen. Det föreslås att innehållet i 6 §, första satsen i förordningen om avloppsvatten i glesbygden tas in i paragrafen med beaktande av det som bestäms om tillståndsplikt i markanvändnings- och bygglagen. Om planen föreskrivs nu i förordningen om avloppsvatten i glesbygden och det centrala innehållet i dess bilaga 1 stycke 2A 2, 3 och 9 punkterna föreslås tas in i paragrafen.

Enligt 1 mom. ska fastighetsägaren se till att en plan för hushållsavloppsvattensystemet görs upp. Med fastighetsägare jämställs också arrendetagare. En plan ska göras upp då ett avloppsvattensystem konstrueras eller ett befintligt systems funktion effektiveras.

Enligt 2 mom. ska en plan för avloppsvattensystemet fogas till en tillståndsansökan enligt markanvändnings- och bygglagen. Planen ingår alltså i handlingarna för tillståndsansökan.

I 3 mom. föreskrivs om de viktigaste kraven på planens innehåll. Planen ska innehålla på tillräckliga utgångsvärden baserade uppgifter om dimensionering, struktur och funktionsprinciper hos systemet för behandling av avloppsvatten, en uppskattning av det behandlingsresultat som ska uppnås och avloppsvattnets miljöbelastning samt andra uppgifter som behövs för att konstruera, använda och övervaka systemet.

I 4 mom. föreslås ingå ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om innehållet i planen för avloppsvattensystemet ska kunna utfärdas genom förordning av statsrådet.

238 §. Fastigheters avloppssystem. Det föreslås att paragrafen, som ingår kapitlet med ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser i miljöskyddslagen, ändras.

Det föreslås att det s.k. åldersundantaget i 238 § ska förbli i kraft. Den bestämmelsen togs ursprungligen in i den gamla miljöskyddslagen (86/2000) genom ändringen 196/2011. Hänvisningen till 157 § uppdateras för tydlighetens skull så att den gäller ägare till sådana fastigheter som avses i de föreslagna 156 a och 156 b §, vilka är befriade från kravet enligt 154 b §.

Det föreslås att 2 mom. stryks. Till följd av övergångsbestämmelser vid ändringar (252/2005 och 196/2011) i den gamla miljöskyddslagen (86/2000) fanns det i tiden ett behov att tillämpa undantagsbestämmelsen i den nya miljöskyddslagen (157 §). Eftersom det inte längre behövs föreslås det att bestämmelsen upphävs. Det gör också bestämmelserna tydligare.

Ändringen innebär att undantaget (157 § i gällande lag, 156 d § i förslaget) inte längre ska tillämpas på funktionsdugliga hushållsavloppsvattensystem som varit i bruk eller godkänts i bygglovets före den 1 maj 2005. Ägare till fastigheter vars fastighetsvisa hushållsavloppsvattensystem har byggts mellan den 1 januari 2004 och den 1 maj 2005 ska alltså inte längre kunna ansöka om undantag. Detsamma gäller sådana fastigheter där hushållsavloppsvattensystemet grundar sig på ett bygglov som beviljats under den perioden.

Sedan propositionen godkänts blir tidsgränsen den 1 januari 2004.

Den föreslagna ändringen behövs, eftersom det föreslås att zonvisa bestämmelser om uppfyllandet av reningskraven på basnivå ska tas in i miljöskyddslagen. I sådana situationer som avses i 156 b § i förslaget ska det inte vara möjligt att ansöka om tillståndet att avvika från kraven.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I anslutning till regeringens proposition är avsikten att ändra den gällande förordningen om avloppsvatten i glesbygden. Innehållet i förordningen om avloppsvatten i glesbygden bör ändras utifrån 80 § i grundlagen. De bestämmelser som flyttats till lagnivå ska också upphävas i förordningen. Dessutom är avsikten att göra förordningen tydligare och lätta upp bestämmelserna genom att minska antalet bestämmelser.

Ändringen av förordningen planeras tidsmässigt så att det som framförs vid riksdagsbehandlingen och de allmänna bestämmelserna och bemyndigandena att utfärda förordning i lagen kan beaktas i förslaget till innehåll. Avsikten är att bereda ändringen av förordningen så att den föreslagna lagändringen och ändringen av förordningen träder i kraft samtidigt.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Vidare föreslås det i samband med ikraftträdelsebestämmelsen att ett system för behandling av avloppsvatten som konstruerats före 2004 enligt de krav som gällde då eller enligt ett bygglov som beviljats före 2004 och som finns på ett sådant område som avses i 156 a § ska uppfylla kraven i 154 b § senast den 31 oktober 2019.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De viktigaste grundläggande fri- och rättigheterna med anknytning till de föreslagna bestämmelserna är jämlikheten (6 § i grundlagen), egendomsskyddet (15 § i grundlagen) och ansvaret för miljön (20 § 1 mom. i grundlagen). Vidare innefattar förslaget bestämmelser som ska ses i ljuset av 80 § i grundlagen.

Jämlikhet

Bestämmelsen om jämlikhet i 6 § i grundlagen är en av de viktigaste bestämmelserna om grundläggande fri- och rättigheter. Traditionellt har bestämmelser om jämlikhet och jämställdhet intagit en central ställning i systemet med grundläggande fri- och rättigheter. Också i det internationella systemet för mänskliga rättigheter har jämlikheten och i synnerhet förbud mot diskriminering stor betydelse. I den allmänna bestämmelsen om jämlikhet i 6 § 1 mom. i grundlagen förbjuds godtycke och krävs lika behandling i likadana fall. De grundläggande fri- och rättigheterna, såsom jämlikheten, är fri- och rättigheter "för var och en". Vanligen innehas de av individer. Jämlikheten gäller i första hand lika behandling oberoende av kön, ålder och ursprung.

Enligt grundlagsutskottets tolkning kan en sådan lag strida mot 6 § i grundlagen som försätter vissa medborgare eller grupper av medborgare i en mer eller mindre förmånlig ställning utan något allmänt godtagbart skäl. I bestämmelsen om jämlikhet förutsätts dock inte att alla medborgare i alla avseenden ska behandlas lika om inte de förhållanden som påverkar saken är likadana. Om olika bestämmelser utfärdas för olika grupper ska det kunna motiveras på ett sätt som är godtagbart med tanke på systemet med grundläggande fri- och rättigheter. Grundlagsutskottets praxis tolkas också så att jämlikhetsprincipen inte ställer upp exakta gränser för lagstiftarens prövningsutrymme för att utfärda bestämmelser som är nödvändiga för samhällsutvecklingen. När olika personer behandlas olika i lagstiftningen finns det vanligen ett godtagbart samhälleligt skäl.

Enligt propositionen ska reningskraven på basnivå tillämpas då nya byggnader uppförs (156 §).

Tidpunkten för när reningskraven på basnivå ska uppfyllas ska för gamla system för behandling av hushållsavloppsvatten bero på områdets art (156 a §) eller på när sådana reparationer eller ändringar som definieras i den föreslagna 156 b paragrafen utförs på fastigheten. Att på så sätt särskilja bestämmelserna med hänvisning till miljöskyddet behövs för att förebygga och minska risken för miljöförstöring.

Också i 156 d § i förslaget ingår en bestämmelse som bör bedömas enligt 6 § i grundlagen. I den föreslagna ändringen är det fråga om på vilka sådana grunder som berör innehavarens person undantag ska kunna beviljas från kraven på behandling av avloppsvatten. Begreppet innehavare innefattar också ägaren.

Den föreslagna bestämmelsen har en koppling till bestämmelsen om jämlikhet i 6 § i grundlagen. De föreslagna grunderna som berör innehavarens person kan möjliggöra att sökanden beviljas avvikelser från reningskraven på basnivå enligt 154 b §. Om det är oskäligt att kräva att kraven uppfylls bör man bedöma å ena sidan den mängd avloppsvatten som uppstår på fastigheten och å andra sidan kostnaden för att förbättra systemet ur innehavarens perspektiv.

Egendomsskydd

RP 128/2016 rd

Egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen består av en allmän bestämmelse om egendomsskydd (1 mom.) och en bestämmelse om expropriation (2 mom.). Enligt den allmänna bestämmelsen om egendomsskydd i 15 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens egendom tryggad.

Utifrån den allmänna bestämmelsen i 15 § 1 mom. i grundlagen bedöms bl.a. om olika inskränkningar i ägarens dispositionsrätt ska tillåtas. Egendomsskyddet innebär bl.a. att ägaren i regel ska vara fri att disponera sin egendom. Då bestämmelsen tillämpas är det viktigt att göra en helhetsbedömning av om åtgärden i fråga kan accepteras utifrån de mål man vill uppnå med den. De föreslagna bestämmelserna innebär inga inskränkningar i egendomsskyddet.

Det föreslås bestämmelser på lagnivå om reningskravet och dess innehåll (154 b §). Bestämmelserna kan innebära skyldigheter för ägare och innehavare till fastigheter för att trygga skyddet av miljön (156, 156 a och 156 b §). De föreslagna bestämmelserna innebär också möjlighet till flexibilitet för gamla avloppsvattensystem (156 d §) i form av undantag.

Också i ikraftträdandebestämmelsen föreslås en tidsfrist för tillämpningen av kraven i 154 b § på sådana områden som avses i 156 a §, som är ca ett år och sex månader längre än enligt gällande bestämmelser.

Ägarna till fastigheter annanstans än nära ett vattendrag eller havet eller på grundvattenområde kan besluta när sådana reparationer och ändringar som kräver bygglov ska göras på fastigheten och först då måste systemet för behandling av hushållsavloppsvatten ändras så att det uppfyller reningskraven på basnivå (156 b §).

I de kommunala miljöskyddsföreskrifterna beaktas de lokala förhållandena (156 c § i förslaget). Genom tillämpningen av sådana strängare krav hindras och minskas risken för förorening lokalt. Bestämmelserna behövs för att lokala förhållanden ska beaktas och miljöskyddslagen genomföras. Miljöskyddsföreskrifterna ska tillämpas i samma sammanhang som skyldigheterna enligt lag och förordning.

De föreslagna bestämmelserna (154 b, 156, 156 a, 156 b och 156 c §) är alltså förenliga med egendomsskyddet.

Ansvar för miljön

Enligt 20 § 1 mom. i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. I den bestämmelsen uttrycks människornas helhetsansvar för att bedriva ekonomisk och samhällelig verksamhet enligt principer som säkerställer att den levande och döda naturens mångfald bevaras (se RP 309/1993 rd, s. 66/II). Ansvar för miljön konkretiseras i materiell lagstiftning. Bestämmelsen tillämpas såväl på åtgärder för att hindra att miljön förstörs eller förorenas som aktiva åtgärder som gynnar naturen.

Syftet med miljöskyddslagen är bl.a. att förebygga och hindra förorening och risk för förorening av miljön, förebygga och minska utsläpp, avhjälpa skador orsakade av förorening och avvärja miljöskador, trygga en sund, trivsam och naturekonomiskt hållbar och mångsidig miljö, stödja en hållbar utveckling och motverka klimatförändringen. I förslaget till proposition genomförs den grundläggande rättighet som gäller miljön genom reningskravet på rening av hushållsavloppsvatten i glesbygden (154 b §). Vidare föreslås en bestämmelse om belastningstalet för glesbebyggelse och om hur det ska beräknas (154 a §). Det föreslås också bestämmelser om vid vilken tidpunkt reningskraven på basnivå ska uppfyllas på olika områden. Bestämmelserna varierar alltså beroende på område.

RP 128/2016 rd

Reningskravet på basnivå ska uppfyllas inom en kortare tidsfrist på fastigheter på sådana områden som avses i 156 a §. På andra områden än sådana som avses i 156 a § ska reningskravet på basnivå uppfyllas vid en tidpunkt som bestäms fastighetsvis enligt den föreslagna 156 b §.

Enligt 156 c § i förslaget ska det liksom hittills vara möjligt att i de kommunala miljöskydds-föreskrifterna utfärda strängare reningskrav. Miljöutskottet har i sitt betänkande i samband med en lagändring 2011 (MiUB 18/2010 rd) konstaterat att om strängare krav tas in i de kommunala miljöskyddföreskrifterna innebär det samtidigt att kommunen får en betydligt starkare roll. Utskottet ansåg att det är motiverat eftersom ett av målen med bestämmelserna är att förhindra att det uppstår olägenheter, i synnerhet i närmiljön, och eftersom de lokala förhållandena spelar en extra stor roll.

I praktiken har de kommunala miljöskyddföreskrifterna en viktig ställning i fråga om att beakta lokala förhållanden och konkretisera ansvaret för miljön. Bestämmelserna blir bindande samtidigt som de fastighetsvisa systemen för behandling av hushållsavloppsvatten ska uppfylla kraven enligt miljöskyddslagen och förordningen om avloppsvatten i glesbygden.

Utfärdande av förordning och delegering av lagstiftningsmakt

Enligt grundlagen utövas den lagstiftande makten av riksdagen, som utfärdar allmänna rättsregler som förpliktar såväl enskilda personer och samfund som myndigheter. Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som i övrigt hör till området för lag. I bestämmelsen hänförs de frågor den gäller till området för lag och begränsas riksdagens rätt att delegera lagstiftningsmakt till den som utfärdar en förordning. Bestämmelsens innebörd är nära knuten till 2 kap. i grundlagen om grundläggande fri- och rättigheter.

Utfärdandet av förordningar ska grunda sig på ett bemyndigande i lag, vilket innebär att lagstiftningsmakt delegeras från riksdagen till den som utfärdar en förordning. Av 80 § i grundlagen följer att respektive allmänna bestämmelser ska innehålla exakt och noga avgränsade bemyndiganden att utfärda förordning.

I 80 § 1 mom. i grundlagen kringskärs också makten för den som utfärdar en förordning att utfärda bestämmelser om de frågor som nämns i begränsningen. I en förordning får inte ingå bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter eller om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Så säkerställs att regeringens propositioner inte innehåller delegeringsbestämmelser som försvagar skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna till förordningsnivå.

I lagförslaget i denna proposition ingår bemyndiganden för statsrådet att utfärda förordningar i 154 a, 154 b, 156, 156 c, 157 och 157 a §. De bestämmelserna lägger en tillräcklig grund för närmare, delvis tekniska bestämmelser som utfärdas genom förordning. Det föreslås att genom förordning ska föreskrivas om belastningstalet och beräkningen av det, dimensioneringsgrunderna för beräkning av reningskravet på basnivå, planering, användning och underhåll av avloppsvattensystem, en vägledande reningsnivå, redogörelser för hushållsavloppsvattensystem, bruks- och underhållsanvisningar samt planer för avloppsvattensystem. De föreslagna bemyndigandena att utfärda förordning är exakta och noga avgränsade och uppfyller alltså kraven i 80 § i grundlagen.

RP 128/2016 rd

Med stöd av vad som anförts ovan kan förslaget till lag om ändring av miljöskyddslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Det är dock enligt regeringen motiverat att ett utlåtande om förslaget begärs av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i miljöskyddslagen (527/2014) 154 § 4 punkten,
ändras 156, 157 och 238 § samt
fogas till lagen nya 154 a, 154 b, 156 a—156 d och 157 a § som följer:

154 a §

Belastningstal för glesbebyggelse

Belastningstalet för glesbebyggelse utvisar den genomsnittliga belastning i fråga om organisk materia, fosfor och kväve i gram per dygn som obehandlat hushållsavloppsvatten orsakar per invånare. Belastningstalet består av belastningens ursprung samt belastningsmängden för olika belastningstyper.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om belastningstalet för glesbebyggelse.

154 b §

Reningskrav på basnivå

Hushållsavloppsvatten ska renas så att belastningen på miljön minskar i fråga om organisk materia med minst 80 procent, totalfosfor med minst 70 procent och totalkväve med minst 30 procent jämfört med den belastning genom obehandlat avloppsvatten som anges med hjälp av belastningstalet för glesbebyggelse (*reningskrav på basnivå*).

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om grunderna för dimensionering av reningskravet på basnivå för hushållsavloppsvatten och om metoder för att uppfylla kravet.

156 §

System för behandling av hushållsavloppsvatten

Ägaren till en fastighet ska se till att det på fastigheten finns ett för behandling av hushållsavloppsvatten lämpligt system för behandling av avloppsvatten. Vid bedömningen av behandlingssystemets lämplighet beaktas den belastning som obehandlat avloppsvatten ger upphov till vid användning av fastigheten, risken för förorening av miljön och egenskaperna hos andra avloppsvattensystem, fastighetens läge i närheten av ett vattendrag eller havet eller ett för vattenförsörjning använt eller lämpligt grundvattenområde samt andra miljöförhållanden.

Behandlingssystemet för avloppsvatten på en fastighet ska planeras, konstrueras och underhållas så att reningskravet på basnivå uppfylls.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om planering, användning och underhåll av avloppsvattensystem.

RP 128/2016 rd

156 a §

Genomförande av reningskrav på basnivå på stränder och grundvattenområden

Ägaren till en fastighet ska se till att ett system för behandling av avloppsvatten som baserar sig på de krav vid byggnadstidpunkten som gällde före 2004 eller på ett bygglov som beviljats före 2004 och som är beläget på ett område på högst 100 meters avstånd från ett vattendrag eller från havet eller på ett för vattenförsörjning använt eller lämpligt grundvattenområde uppfyller reningskravet på basnivå. Avståndet ska bestämmas från strandlinjen enligt medelvattnstånd till väggen på den närmaste byggnad där hushållsavloppsvatten bildas.

156 b §

Genomförande av reningskrav på basnivå på andra områden

Ägaren till en fastighet ska se till att reningskraven på basnivå iakttas vid reparation och ändring av ett sådant system enligt 156 a § för behandling av avloppsvatten som är beläget på andra än i den paragrafen avsedda områden då det på fastigheten

1) byggs en vattenklosett eller görs sådana tillståndspliktiga reparationer eller ändringar som gäller vatten- och avloppsanläggningar så att systemet förnyas eller repareras i dess helhet, eller

2) görs sådana reparationer och ändringar som kan jämföras med uppförande av en byggnad och som kräver bygglov.

På en i 1 mom. avsedd fastighet ska det också ses till att fastigheten underhålls så att reningskravet på basnivå uppfylls också efter att åtgärderna utförts.

156 c §

Strängare reningskrav än krav på basnivå

Oberoende av bestämmelserna i 154 b, 156, 156 a och 156 b § ska fastighetens avloppsvattensystem uppfylla strängare krav än reningskrav på basnivå, om det någon annanstans i lag föreskrivs eller med stöd av lag bestäms eller föreskrivs om sådana krav.

I de kommunala miljöskyddsföreskrifterna får med stöd av 202 § meddelas strängare krav än reningskrav på basnivå om detta är motiverat med hänsyn till de lokala miljöförhållandena.

Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om den vägledande reningsnivå som ska nås genom rening av hushållsavloppsvatten i det fall att de kommunala miljöskyddsföreskrifterna innehåller strängare krav än reningskrav på basnivå.

156 d §

Avvikelse från kraven på behandling av hushållsavloppsvatten

Kommunens behöriga myndighet får på ansökan bevilja tillstånd att avvika från reningskraven på basnivå på områden enligt 156 a § för högst fem år i sänder.

En förutsättning för tillstånd att avvika från kraven är att belastningen på miljön med hänsyn till användningen av fastigheten ska anses vara anmärkningsvärt obetydlig jämfört med den belastning som obehandlat avloppsvatten ger upphov till eller att de åtgärder som krävs för att förbättra behandlingssystemet bedömda som en helhet är oskäligen för fastighetsinnehavaren på grund av de höga kostnaderna och de tekniska kraven. Vid bedömningen av huruvida åtgärderna är oskäligen för innehavaren av en fastighet ska hänsyn tas till

1) fastighetens läge på ett område som ska anslutas till avlopps nätet,

RP 128/2016 rd

2) hög ålder hos innehavaren av fastigheten och övriga personer som är stadigvarande bosatta på fastigheten samt andra motsvarande särskilda faktorer i deras livssituation,

3) långvarig arbetslöshet eller sjukdom hos innehavaren av fastigheten eller något annat jämförbart socialt hinder för betalning.

Ett beviljat tillstånd förfaller om användningen av fastigheten ändras så att belastningen ökar eller fastigheten byter ägare eller innehavare.

157 §

Redogörelse för hushållsavloppsvattensystem och bruks- och underhållsanvisningar

Ägaren till en fastighet ska se till att det för bedömning av den belastning som avloppsvatten orsakar miljön finns en redogörelse för hushållsavloppsvattensystemet och bruks- och underhållsanvisningar för systemet. Dessa ska på begäran visas upp för tillsynsmyndigheten. Redogörelsen ska innehålla en beskrivning av hur avloppsvattnen från fastigheten behandlas och en bedömning av miljöbelastningen och hur reningskraven uppfylls samt innehålla andra väsentliga uppgifter om systemet. Bruks- och underhållsanvisningarna ska innehålla behövliga uppgifter för en ändamålsenlig användning och ett ändamålsenligt underhåll av avloppsvattensystemet och systemet för behandling av avloppsvatten.

Om det över avloppsvattensystemet har gjorts upp en sådan plan som avses i 157 a § behöver det inte finnas någon redogörelse enligt 1 mom.

Bestämmelser om bruks- och underhållsanvisningarna för fastighetsspecifika avloppsvattensystem finns dessutom i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) och utfärdas med stöd av den.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om innehållet i redogörelsen för avloppsvattensystem och i bruks- och underhållsanvisningarna.

157 a §

Plan för avloppsvattensystem

Ägaren till en fastighet ska se till att det görs upp en plan för hushållsavloppsvattensystemet, då ett system konstrueras eller ett befintligt systems funktion effektivteras.

En plan för avloppssystemet ska fogas till en tillståndsansökan enligt markanvändnings- och bygglagen.

Planen ska innehålla på tillräckliga utgångsvärden baserade uppgifter om dimensionering, struktur och funktionsprinciper hos systemet för behandling av avloppsvatten, en uppskattning av det behandlingsresultat som ska uppnås och avloppsvattnets miljöbelastning samt andra behövliga uppgifter för konstruktion, användning och övervakning av systemet.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om innehållet i planer för avloppsvattensystem.

238 §

Fastigheters avloppssystem

Behandlingskraven enligt 154 b § tillämpas inte på funktionsdugliga avloppsvattensystem som den 9 mars 2011 varit i bruk på fastigheter som är belägna på ett område enligt 156 a och 156 b § och där en eller flera stadigvarande bosatta innehavare har fyllt 68 år senast detta datum, om hushållsavloppsvattnet från fastigheten inte medför risk för förorening av miljön.

RP 128/2016 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .
Ett system för behandling av avloppsvatten som konstruerats i enlighet med de krav vid byggnadstidpunkten som gällde före 2004 eller på ett bygglov som beviljats före 2004 och som är beläget på ett område enligt 156 a § ska uppfylla kraven enligt 154 b § senast den 31 oktober 2019.

Helsingfors den 1 september 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Jordbruks- och miljöminister Kimmo Tiilikainen

Lag

om ändring av miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i miljöskyddslagen (527/2014) 154 § 4 punkten,
ändras 156, 157 och 238 § samt
fogas till lagen nya 154 a, 154 b, 156 a—156 d och 157 a § som följer:

Gällande lydelse

154 §

Definitioner i samband med behandling av hushållsavloppsvatten

I detta kapitel avses med:

4) *belastningstal för glesbebyggelse den genomsnittliga belastning av organiska ämnen, fosfor och kväve i gram per dygn som en invånarens obehandlade hushållsavloppsvatten orsakar,*

Föreslagen lydelse

154 §

Definitioner i samband med behandling av hushållsavloppsvatten

I detta kapitel avses med:

(upphävs)

154 a §

Belastningstal för glesbebyggelse

Belastningstalet för glesbebyggelse utvisar den genomsnittliga belastning i fråga om organisk materia, fosfor och kväve i gram per dygn som obehandlat hushållsavloppsvatten orsakar per invånare. Belastningstalet består av belastningens ursprung samt belastningsmängden för olika belastningstyper.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om belastningstalet för glesbebyggelse.

154 b §

Reningskrav på basnivå

Hushållsavloppsvatten ska renas så att belastningen på miljön minskar i fråga om organisk materia med minst 80 procent, totalfosfor med minst 70 procent och totalkväve

Gällande lydelse

156 §

System för behandling av avloppsvatten

För behandling av hushållsavloppsvatten ska fastigheten ha ett system för behandling av avloppsvatten som ska lämpa sig för ändamålet med hänsyn till den belastning från obehandlat avloppsvatten som användningen av fastigheten orsakar, egenskaperna hos andra avloppsvattensystem, risken för förorening av miljön och fastighetens läge på ett strandområde eller ett viktigt eller annat för vattenförsörjning lämpligt grundvattenområde samt andra miljöförhållanden.

Systemet för behandling av avloppsvatten ska planeras och konstrueras samt underhållas så att det vid normal användning rimligen kan antas nå en tillräcklig reningsnivå för organiska ämnen, fosfor och kväve baserad på belastningen från obehandlat avloppsvatten, enligt vad som för behandlingen av hushållsavloppsvatten närmare anges genom förordning av statsrådet. Den tillräckliga reningsnivån ska anges så att det med den går att uppnå en godtagbar belastningsnivå med avseende på miljöskyddet och sett i ett helhetsperspektiv, och med särskild hänsyn till de rikstäckande vattenvårdsmålen.

Närmare bestämmelser om obligatorisk reningsnivå och tillåten belastning av miljön från hushållsavloppsvatten, samt om planering, användning och underhåll av avloppsvattensystemen och om avslamning utfärdas genom förordning av statsrådet.

I stället för vad som föreskrivs i 2 mom. ska strängare reningskrav tillämpas om de föreskrivs i någon annan lag eller föreskrivs eller bestäms med stöd av någon annan lag. De nämnda reningskraven tillämpas inte heller på områden där kommunala miljöskyddsföreskrifter om reningsnivån som utfärdats

Föreslagen lydelse

156 §

System för behandling av hushållsavloppsvatten

med minst 30 procent jämfört med den belastning genom obehandlat avloppsvatten som anges med hjälp av belastningstalet för glesbebyggelse (reningskrav på basnivå).

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om grunderna för dimensionering av reningskravet på basnivå för hushållsavloppsvatten och om metoder för att uppfylla kravet.

Ägaren till en fastighet ska se till att det på fastigheten finns ett för behandling av hushållsavloppsvatten lämpligt system för behandling av avloppsvatten. Vid bedömningen av behandlingssystemets lämplighet beaktas den belastning som obehandlat avloppsvatten ger upphov till vid användning av fastigheten, risken för förorening av miljön och egenskaperna hos andra avloppsvattensystem, fastighetens läge i närheten av ett vattendrag eller havet eller ett för vattenförsörjning använt eller lämpligt grundvattenområde samt andra miljöförhållanden.

Behandlingssystemet för avloppsvatten på en fastighet ska planeras, konstrueras och underhållas så att reningskravet på basnivå uppfylls.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om planering, användning och underhåll av avloppsvattensystem.

RP 128/2016 rd

Gällande lydelse

med stöd av 202 § och som beror på miljöförhållandena gäller. Bestämmelser om en vägledande reningsnivå som ska nås vid rening av hushållsavloppsvatten, om de kommunala miljöskyddsföreskrifterna innehåller strängare krav än 2 mom., utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

156 a §

Genomförande av reningskrav på stränder och grundvattenområden

Ägaren till en fastighet ska se till att ett system för behandling av avloppsvatten som baserar sig på de krav vid byggnadstidpunkten som gällde före 2004 eller på ett bygglov som beviljats före 2004 och som är beläget på ett område på högst 100 meters avstånd från ett vattendrag eller från havet eller på ett för vattenförsörjning använt eller lämpligt grundvattenområde uppfyller reningskravet på basnivå. Avståndet ska bestämmas från strandlinjen enligt medelvattenstånd till väggen på den närmaste byggnad där hushållsavloppsvatten bildas.

156 b §

Genomförande av reningskrav på andra områden

Ägaren till en fastighet ska se till att reningskraven på basnivå iakttas vid reparation och ändring av ett sådant system enligt 156 a § för behandling av avloppsvatten som är beläget på andra än i den paragrafen avsedda områden då det på fastigheten

1) byggs en vattenklosett eller görs sådana tillståndspliktiga reparationer eller ändringar som gäller vatten- och avloppsanläggningar så att systemet förnyas eller repareras i dess helhet, eller

2) görs sådana reparationer och ändringar som kan jämföras med uppförande av en byggnad och som kräver bygglov.

På en i 1 mom. avsedd fastighet ska det också ses till att fastigheten underhålls så att reningskravet på basnivå uppfylls också efter

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

att åtgärderna utförts.

156 c §

Strängare reningskrav än krav på basnivå

Oberoende av bestämmelserna i 154 b, 156, 156 a och 156 b § ska fastighetens avloppsvattensystem uppfylla strängare krav än reningskrav på basnivå, om det någon annanstans i lag föreskrivs eller med stöd av lag bestäms eller föreskrivs om sådana krav.

I de kommunala miljöskyddsföreskrifterna får med stöd av 202 § meddelas strängare krav än reningskrav på basnivå om detta är motiverat med hänsyn till de lokala miljöförhållandena.

Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om den vägledande reningsnivå som ska nås genom rening av hushållsavloppsvatten i det fall att de kommunala miljöskyddsföreskrifterna innehåller strängare krav än reningskrav på basnivå.

156 d §

Avvikelse från kraven på behandling av hushållsavloppsvatten

Kommunens behöriga myndighet får på ansökan bevilja tillstånd att avvika från reningskraven på basnivå på områden enligt 156 a § för högst fem år i sänder.

En förutsättning för tillstånd att avvika från kraven är att belastningen på miljön med hänsyn till användningen av fastigheten ska anses vara anmärkningsvärt obetydlig jämfört med den belastning som obehandlat avloppsvatten ger upphov till eller att de åtgärder som krävs för att förbättra behandlingssystemet bedömda som en helhet är oskäligen för fastighetsinnehavaren på grund av de höga kostnaderna och de tekniska kraven. Vid bedömningen av huruvida åtgärderna är oskäligen för innehavaren av en fastighet ska hänsyn tas till

1) fastighetens läge på ett område som ska anslutas till avloppsnätet,

2) hög ålder hos innehavaren av fastigheten och övriga personer som är stadigvarande bosatta på fastigheten samt andra motsva-

Gällande lydelse

157 §

Undantag från krav på behandling av hushållsavloppsvatten

Undantag får göras från kraven på behandling av hushållsavloppsvatten i bestämmelser som utfärdats med stöd av 156 §, om belastningen på miljön med hänsyn till användningen av fastigheten kan anses vara liten jämfört med belastningen från obehandlat hushållsavloppsvatten och de åtgärder som krävs för att förbättra behandlingssystemet bedömt som en helhet är oskäligen för fastighetsinnehavaren på grund av de höga kostnaderna eller de tekniska kraven. Vid bedömningen av om åtgärderna är oskäligen för innehavaren till en fastighet ska hänsyn tas till

1) fastighetens läge på ett område som är avsett att anslutas till avloppsnätet,

2) hög ålder hos innehavaren till fastigheten och övriga personer som är stadigvarande bosatta på fastigheten samt andra liknande särskilda faktorer i deras livssituation,

3) långvarig arbetslöshet eller sjukdom hos innehavaren till fastigheten eller något annat jämförbart socialt hinder för betalning.

Den behöriga kommunala myndigheten beviljar på ansökan undantag enligt 1 mom. Sökanden kan beviljas undantag för högst fem år i sänder.

Föreslagen lydelse

157 §

Redogörelse för hushållsavloppsvattensystem och bruks- och underhållsanvisningar

rande särskilda faktorer i deras livssituation, 3) långvarig arbetslöshet eller sjukdom hos innehavaren av fastigheten eller något annat jämförbart socialt prestatinshinder.

Ett beviljat tillstånd förfaller om användningen av fastigheten ändras så att belastningen ökar eller fastigheten byter ägare eller innehavare.

Ägaren till en fastighet ska se till att det för bedömning av den belastning som avloppsvatten orsakar miljön finns en redogörelse för hushållsavloppsvattensystemet och bruks- och underhållsanvisningar för systemet. Dessa ska på begäran visas upp för tillsynsmyndigheten. Redogörelsen ska innehålla en beskrivning av hur avloppsvattnen från fastigheten behandlas och en bedömning av miljöbelastningen och hur reningskraven uppfylls samt innehålla andra väsentliga uppgifter om systemet. Bruks- och underhållsanvisningarna ska innehålla behövliga uppgifter för en ändamålsenlig användning och ett ändamålsenligt underhåll av avloppsvattensystemet och systemet för behandling av avloppsvatten.

Om det över avloppsvattensystemet har gjorts upp en sådan plan som avses i 157 a § behöver det inte finnas någon redogörelse enligt 1 mom.

Bestämmelser om bruks- och underhållsanvisningarna för fastighetsspecifika avloppsvattensystem finns dessutom i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) och utfärdas med stöd av den.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om innehållet i redogörelsen för avloppsvattensystem och i bruks- och underhållsanvisningarna.

157 a §

Plan för avloppsvattensystem

Ägaren till en fastighet ska se till att det görs upp en plan för hushållsavloppsvattensystemet, då ett system konstrueras eller ett befintligt systems funktion effektiveras.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

En plan för avloppssystemet ska fogas till en tillståndsansökan enligt markanvändnings- och bygglagen.

Planen ska innehålla på tillräckliga utgångsvärden baserade uppgifter om dimensionering, struktur och funktionsprinciper hos systemet för behandling av avloppsvatten, en uppskattning av det behandlingsresultat som ska uppnås och avloppsvattnets miljöbelastning samt andra behövliga uppgifter för konstruktion, användning och övervakning av systemet.

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om innehållet i planer för avloppsvattensystem.

238 §

Fastigheters avloppssystem

De krav på behandling av avloppsvatten som anges i en statsrådsförordning som utfärdats med stöd av 156 § tillämpas inte på funktionsdugliga avloppssystem som den 9 mars 2011 varit i bruk på en fastighet där en eller flera stadigvarande bosatta innehavare har fyllt 68 år senast detta datum, om hushållsavloppsvattnet från fastigheten inte medför risk för förorening av miljön.

Bestämmelserna i 157 § tillämpas på funktionsdugliga avloppssystem som varit i bruk den 1 maj 2005. Den paragrafen tillämpas också på avloppssystem som har godkänts i bygglovet före detta datum. Den paragrafen tillämpas också på avloppssystem som har godkänts i bygglovet före detta datum.

238 §

Fastigheters avloppssystem

Behandlingskraven enligt 154 b § tillämpas inte på funktionsdugliga avloppsvattensystem som den 9 mars 2011 varit i bruk på fastigheter som är belägna på ett område enligt 156 a och 156 b § och där en eller flera stadigvarande bosatta innehavare har fyllt 68 år senast detta datum, om hushållsavloppsvattnet från fastigheten inte medför risk för förorening av miljön.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Ett system för behandling av avloppsvatten som konstruerats i enlighet med de krav vid byggnadstidpunkten som gällde före 2004 eller på ett bygglov som beviljats före 2004 och som är beläget på ett område enligt 156 a § ska uppfylla kraven enligt 154 b § senast den 31 oktober 2019.